

**Filozofická fakulta Univerzity Palackého**

**Postavení tlumočnicků vietnamského jazyka v České  
republice**

**(Bakalářská práce)**

2014

Dao Ngoc Anh

Filozofická fakulta Univerzity Palackého  
Katedra anglistiky a amerikanistiky

Filozofická fakulta Univerzity Palackého

Katedra anglistiky a amerikanistiky

Postavení tlumočnicka vietnamského jazyka v ČR

Role of the interpreter of vietnamese language in the Czech Republic

(bakalářská práce)

Autor: Dao Ngoc Anh

Studijní obor: Angličtina zaměřená na komunitní tlumočení a překlad

Vedoucí práce: PhDr. Prágerová Veronika., Ph.D.

Olomouc 2014

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla úplný seznam citované a použité literatury.

V Olomouci dne

Děkuji vedoucímu diplomové práce paní doktorce Prágerové za užitečnou metodickou pomoc a cenné rady při zpracování diplomové práce.

V Olomouci dne:

## Obsah

|                                                                                        |    |
|----------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 1. Úvod.....                                                                           | 6  |
| 2. Potřeba tlumočnicků .....                                                           | 8  |
| 3. Historie migrace občanů vietnamského etnika do a z České republiky, integrace ..... | 10 |
| 4. Vietnam, domluva anglicky .....                                                     | 15 |
| 5. Tlumočení .....                                                                     | 17 |
| 5.1. Tlumočení v komerční sféře.....                                                   | 17 |
| 5.2. Komunitní tlumočení.....                                                          | 17 |
| 5.3. Rozdíly .....                                                                     | 18 |
| 6. Tlumočníci a takzvané bilingvní osoby .....                                         | 22 |
| 7. Povinnosti tlumočnicků a bilingvistů. ....                                          | 27 |
| 7.1. Diskrétnost.....                                                                  | 27 |
| 7.2. Objektivita .....                                                                 | 27 |
| 7.3. Míra přesnosti.....                                                               | 29 |
| 8. Dotazníky a vyhodnocení.....                                                        | 30 |
| 9. Zhodnocení.....                                                                     | 36 |
| 10. Kulturní rozdíly mezi tlumočníky .....                                             | 37 |
| 11. Závěr .....                                                                        | 40 |
| Příloha .....                                                                          | 42 |
| 11.1. dotazníky.....                                                                   | 42 |
| 11.1.1. Dotazník .....                                                                 | 42 |
| 11.1.2. Questionnaire.....                                                             | 42 |
| 11.1.3. Dotazník .....                                                                 | 43 |
| Summary .....                                                                          | 45 |
| Bibliografie .....                                                                     | 48 |
| Anotace .....                                                                          | 51 |

# 1. ÚVOD

Cílem mé bakalářské práce je porovnat status a práci vietnamského tlumočnicka v České republice a ve Vietnamu.

V první části práce budu zkoumat vietnamskou komunitu na území České republiky, kolik procent obyvatelstva České republiky je tvořeno vietnamským etnikem a jak se počet Vietnamců na území České republiky od jejich prvního příchodu měnil. Budu vycházet z dat Českého statistického úřadu.<sup>1</sup> Na základě knihy Integrace cizinců na území České republiky<sup>2</sup>, dotazníků a rozhovorů s vietnamskými obyvateli, především s Vietnamci 1. generace, popíšu důvody imigrace Vietnamců do ČR.

Další část práce se bude věnovat vietnamským občanům, kteří se zabývají tlumočením jak profesionálně, tak i neprofesionálně. Budu se zabývat oblastmi, v nichž tlumočí, tím, zda jsou absolventy vysokých škol a jakým způsobem kontaktují či jsou kontaktováni svými klienty. Protože vycházím z presupozice, že mnoho vietnamsko-českých tlumočnicků je bilingvními mluvčími a jen malé procento z nich je vystudovanými tlumočnickými, je pravděpodobné, že kvalita tlumočení se bude lišit. Jak píše i Brouček v kapitole: Rozpory v aktuální adaptaci vietnamského etnika v Českých zemích (2003, s. 200)<sup>3</sup>: *Součástí toho servisu jsou především sbory tlumočnicků vietnamského jazyka, oficiální soudní tlumočníci, ale také samozvaní tlumočníci, jejichž jazykové dovednosti jsou na hony vzdáleny těm nejběžnějším tlumočnickým normám.* Stěžejní otázkou této části bude postavení vietnamsko-českého tlumočnicka v současné době. Rovněž se budu věnovat interakci tlumočnicka a klienta, zejména způsobu oslovení, familiárnosti a objektivitě a otázce darů, jejichž vnímání je v asijských zemích a v ČR odlišné.

Následující kapitola se bude zabývat srovnáním postavení tlumočnicka vietnamského jazyka ve Vietnamu a v ČR. Jako studentka ATP se zaměřím

---

<sup>1</sup> ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Koncepce integrace cizinců (2012)* [online]. 2012 [cit. 2014-01-13]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/cizinci\\_uvod](http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/cizinci_uvod)

<sup>2</sup> Brouček, Stanislav. 2003. "Aktuální problémy adaptace vietnamského etnika v ČR, I. část." In *Integrace cizinců na území České republiky* (Výzkumné zprávy a studie vytvořené na pracovištích Akademie věd České republiky na základě usnesení vlády České republiky č. 1266/2000 a 1260/2001) AV ČR. Praha.

<sup>3</sup> BROUČEK, Stanislav. *Rozpory v aktuální adaptaci vietnamského etnika v českých zemích.* In: *Sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference REGIO 2002 a IMPA 2002: ve dnech 15.-16. října 2002 v Karlových Varech.* Plzeň: Západočeská univerzita, 2003, s. 199-206. ISBN 80-7082-927-3. DOI: 80-7082-927-3.

na vietnamské tlumočnický anglického jazyka. Budu zkoumat úroveň znalosti anglického jazyka vietnamských tlumočnicků. Znalost angličtiny vietnamských tlumočnicků ve Vietnamu představuje problém. Úroveň výuky anglického jazyka je podstatně nižší než v Evropě, navíc ji vyučují především vietnamští učitelé, což se negativně odráží zejména na výslovnosti. Tato kapitola bude vycházet z rozhovoru se dvěma vysokoškolskými učitelkami anglického jazyka ve Vietnamu.

V závěru práce poskytnu srovnání statutu a pracovních podmínek vietnamského tlumočnicka v České republice a ve Vietnamu z mého pohledu jako vietnamsko-českého tlumočnicka, z pohledu vietnamsko-českých tlumočnicků, kteří jsou členy Komory soudních tlumočnicků České republiky, a z hlediska tlumočnicků ve Vietnamu.

Práce bude zpracovaná na základě výzkumu, kdy byl třem vietnamsko-českým a šesti vietnamsko-anglickým tlumočnickům rozeslán dotazník, který bude přiložen k bakalářské práci. Dotazník, mimo jiné, obsahuje otázky týkající se certifikace v anglickém jazyce a nejvyšším dosaženým vzděláním tlumočnicka včetně oboru vzdělání. Mimo dotazníkového šetření budou podklady pro práci také rozhovory s jednotlivci z vietnamské komunity.

## 2. POTŘEBA SLUŽEB TLUMOČNÍKŮ

Téma porovnání práce vietnamských tlumočnicků v České republice a ve Vietnamu jsem si vybrala z toho důvodu, že jsem sama studentka tlumočení, která nabízí své tlumočnické služby. Chtěla jsem zjistit, jaká je potenciální vyhlídka na trhu práce pro Vietnamce, jejichž znalost českého jazyka odpovídá evropské úrovni B2 a pro Vietnamce, jejichž úroveň anglického jazyka taktéž odpovídá úrovni B2. Dále se v druhé generaci Vietnamců vyskytuje mnoho bilingvních osob, které své dvojjazyčnosti také využívají a nabízí své tlumočnické služby.

Vietnam, jakožto rozvojová země, která svůj trh zaměřuje na cizí země, potřebuje tlumočníky, ideálně anglicko-vietnamské tlumočníky, kteří jazyk ovládají.

Proto jsem chtěla zjistit, jaké perspektivy mají tlumočníci na trhu práce ve Vietnamu a v zahraničí, v konkrétním případě v České republice.

Při tlumočení v České republice jsem si všimla jistých skutečností, kterými se tlumočení v České republice lišilo od tlumočení ve Vietnamu. Prvním je sféra tlumočení, kdy v České republice česko-vietnamští tlumočníci tlumočí především v komunitní sféře a anglicko-vietnamští tlumočníci ve Vietnamu své služby nabízí v komerční sféře. V České republice se tlumočí především na policejních stanicích, úřadech a u soudních případů. Ve Vietnamu se tlumočí spíše u státních zakázek ve firmách.

Co ovlivňuje podmínky trhu je neustálá globalizace a migrace cizinců. O nutnosti existence tlumočnicků píše i Čeňková (2007, str. 14): *Můžeme zcela oprávněně konstatovat, že i ve 3. tisíciletí bude kvalitních profesionálních tlumočnicků potřeba stále více, a to nejenom v Evropě, kde dochází k novým integračním procesům a kde díky rozšiřování Evropské unie vzroste i počet oficiálních jazyků, do kterých bude nezbytné jednotlivá zasedání tlumočit.*

Potřeba tlumočnických služeb v současné době je vysoká, především proto, že se v roce 2013 vietnamské etnikum stalo oficiální národnostní menšinou.

Co to pro vietnamské obyvatele znamená, píše autoři článku<sup>4</sup>: *Status národnostní menšiny komunitám umožňuje rozvíjet jejich kulturu, tradice a především jazyk. V obcích s výrazným zastoupením Vietnamců (...) by se jejich děti mohly učit ve vietnamštině. Oficiální postavení také členům menšiny zaručuje používat svůj jazyk ve styku s úřady i před soudy.*

Praktická část bakalářské práce je vypracovaná na základě empirického výzkumu, kdy byl deseti tlumočnickům poslán dotazník, a na základě polostrukturovaného rozhovoru, který jsem vedla s vietnamsko-anglickými tlumočníky a učiteli anglického jazyka ve Vietnamu.

---

<sup>4</sup> JIŘIČKA, Jan a Martina ŽILKOVÁ. Česko má nové oficiální národnostní menšiny. Vietnamce a Bělorusy. In: [online]. [cit. 2014-03-23]. Dostupné z: [http://zpravy.idnes.cz/vietnamci-oficialni-narodnostni-mensinou-fiq-domaci.aspx?c=A130703\\_133019\\_domaci\\_jj](http://zpravy.idnes.cz/vietnamci-oficialni-narodnostni-mensinou-fiq-domaci.aspx?c=A130703_133019_domaci_jj)

### 3. HISTORIE MIGRACE OBČANŮ VIETNAMSKÉHO ETNIKA DO A Z ČESKÉ REPUBLIKY, INTEGRACE

Už odnepaměti lidé migrovali ze svých rodných zemí do jiných za možnosti lepšího živobytí. Stejně tak tomu bylo i s občany vietnamského etnika.

Vietnamští obyvatelé podle údajů Výzkumné zprávy a studie vytvořené na pracovištích Akademie věd České republiky<sup>5</sup> v první větší vlně přišli v roce 1956. Byly to děti z rodin postižených válkou. V té době se dá mluvit o migraci z nouze, ale na počátku 90. let se proměnila na migraci ekonomickou. (Brouček, 2003, str. 13)

*Počátek migrace byl tedy v roce 1956, kdy po mezinárodní dohodě přišli spíše jednotlivci a stovka dětí postižených válkou. O jedenáct let později to byly skupiny učňů, studentů, stážistů a dalších 2100 obyvatel, většinou studentů. V roce 1974 se podepsala smlouva, která umožnila příliv především učňů v devíti turnusech. V letech 1979 a 1980 následovaly další smlouvy s novými uční, stážisty a praktikanty. V letech 1980 a 1983 přišel největší počet imigrantů z Vietnamu, a sice 30 000 osob. Poté ale počet imigrantů mírně klesl přibližně o jednu třetinu. (Brouček, 2003, str. 14)*

Jak píše Brouček, velkým mezníkem ve vývoji vietnamské populace v Československé republice je rok 1973. Mezi Československou republikou a Vietnamskou demokratickou republikou došlo k průlomu v tom smyslu, že z vietnamské strany proběhl větší nátlak na československou stranu k přijetí vietnamské pracovní síly v různých oborech na vyučení, zaučení a následnou praxi. *V roce 1973 ve dnech 10. - 12. prosince navštívila Československou republiku delegace Vietnamské demokratické republiky, aby projednala příchod nových deseti až dvanácti tisíc vietnamských občanů k získání profesní zkušenosti. 18. - 26. 6. 1973 probíhala na Federálním ministerstvu práce a sociálních věcí pracovní projednání a byla zaměřena na bližší objasnění vietnamských návrhů.*

---

<sup>5</sup> Brouček, Stanislav. 2003. "Aktuální problémy adaptace vietnamského etnika v ČR, I. část." In *Integrace cizinců na území České republiky* (Výzkumné zprávy a studie vytvořené na pracovištích Akademie věd České republiky na základě usnesení vlády České republiky č. 1266/2000 a 1260/2001) AV ČR. Praha.

Jak je možné se dočíst ze zpráv týdenního jednání, tak delegace VDR projevovala mimořádný zájem přesvědčit partnera, že kvalifikace vietnamských občanů v dělnických profesích je jedním z klíčových bodů obnovy a rozvoje ekonomiky země. (Brouček, 2003, str. 16)

Migrační vlny vietnamského obyvatelstva do tehdejší Československé republiky lze rozdělit do tří rovin. *První rovinu vytváří sociálněpolitická situace v daném regionu, případně vliv významných politických události (např. válka, politický převrat apod.) na pohyb obyvatelstva. Druhou rovinou je zvládání migračních procesů státem (...), postojem státních aparátů a řešením konkrétních konfliktních situací.* (Brouček, 2003, str. 19) Poslední rovinou by byla rovina jednotlivců-migrantů, jež emigrovala z vlastního popudu.

Jak píše Brouček, dalším důležitým mezníkem je rok 1989, který vietnamskou imigraci dělí do dvou základních období. V prvním období můžeme vidět ze strany ČSR snahu pomoci obyvatelům postiženým válečnými událostmi a druhé období se projevovala právě na počátku 90. let, kdy se imigrace měnila na ekonomickou a zároveň se stala reakcí na předchozí imigraci příbuzných a známých.

*Období 1992 až po současnost lze charakterizovat jako vytváření a doplňování prvních lokálních komunit.* Dělo se tak na základě několika imigračních popudů. Například v roce 1993 ukončilo Německo s Vietnamci pracovní pobyty, což vedlo k jejich finančnímu vyplácení a reemigraci do ČR. Dalším popudem byla snaha o scelování rodin. Komunity následně vznikaly i díky emigraci Vietnamců z jiných států (SVK, POL a HUN). (Brouček, 2003, str. 22)

*Absolventi VŠ začali pracovat jako tlumočníci pro novou imigrační vlnu v ČSR.* (Brouček, 2003, str. 24) Jak píše Brouček dále, i přes intenzivní individuální kontakty se jeví vietnamská komunita jako uzavřená, dokonce jako relativně izolovaná. Prozatímní odpověď na otázku, proč se nechtějí Vietnamci zařadit do společnosti, je, že Vietnamci o vědomou adaptaci příliš nestojí.

Brouček v kapitole *Rozpory v aktuální adaptaci vietnamského etnika v českých zemích* na straně 203 konstatuje, že vietnamská komunita svou izolaci vnímá jako přirozený stav. Vietnamci o vědomou adaptaci do systémů majoritní

společnosti zatím příliš nestojí a nestojí o ni proto, že se nestala naléhavou potřebou.<sup>6</sup>

Na rozdíl od Broučka se domnívám, že druhá generace, dokonce i první generace Vietnamců, se snaží zařadit do společnosti. Nesvědčí o tom jen snaha různých vietnamských svazů pořádat každoročně několik akcí, kam jsou zváni i Češi, ale i snaha Vietnamců o začlenění do české společnosti. Nutno poznamenat, že na tyto společenské akce jsou zváni spíše představitelé měst, krajů či ministři. Například při pořádání akce „Barevná planeta“ se účastníci se Vietnamci snaží Čechům přiblížit naši vietnamskou kulturu.

Důvod, proč se může zdát, že Vietnamci o adaptaci nestojí, vyplývá z kulturního a historického hlediska. Vietnamci, ať emigrují do jakéhokoli státu, se své kultury nevzdávají, ač se může zdát, že jakmile někdo emigruje, měl by dodržovat a respektovat pravidla a kulturu svého nového domova. Jenže vietnamská kultura je tak hluboce vštípena výchovou, že je prakticky nemožné ji nedodržovat i v jiných zemích. Podobnou situaci je praktikování víry muslimů, konkrétně modlení, což je sice otázka náboženská namísto etnické, ale i přesto můžeme vidět prvky aplikovatelné na tuto situaci.

Určité rituály vietnamské kultury se setkávají s nepochopením ze strany české společnosti. Příkladem jsou oltáře. Každý dům i obchod musí mít malý oltář, kterému přinášíme oběti pro předky – ovoce, čaj či jiný nápoj a kadidla. Nebo například vietnamská strava je pro české obyvatele exotická; typická jídla, která se podávají v restauracích či bistrech, se setkávají s pozitivním ohlasem, ale jiná jídla, jako například psí maso, se setkává s nepochopením, jelikož Evropané vnímají psy jako domácí zvířata, která by se neměla jíst. Ovšem ve vietnamské kultuře je psí maso obvyklé, ale od té doby, co Vietnamci imigrovali do Evropy, se tohoto druhu masa vzdali. Dalším možným důvodem je skutečnost, že Vietnamští obyvatel jsou vůči cizincům nedůvěřiví, dlouho jim trvá, než navážou dobré vztahy s cizinci.

Také výchova vietnamských dětí se v jistých oblastech liší od výchovy českých dětí, přestože mnoho dětí takzvané druhé generace bylo vychováno českými „tetami nebo babičkami“. České „tety“ nebo „babičky“ jsou chůvami

---

<sup>6</sup> BROUČEK, Stanislav. Rozpory v aktuální adaptaci vietnamského etnika v českých zemích. In: *Sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference REGIO 2002 a IMPA 2002: ve dnech 15. - 16. října 2002 v Karlových Varech*. Plzeň: Západočeská univerzita, 2003, s. 199-206. ISBN 80-7082-927-3. DOI: 80-7082-927-3.

vietnamských dětí, jejichž rodiče z důvodu pracovního vytížení nemají možnost se o své děti postarat. Rodiče své děti proto předají do péče českých rodin, kdy děti poté chůvám říkají „tety“ nebo „babičky“. Po strávení celého dne u těchto českých rodin se večer vracejí ke svým rodičům, kde jsou vystaveny jiné kultuře. Vietnamské děti jsou vychovány podle vietnamských tradic, které si sem přivezli jejich rodiče. Tyto tradice se málokdy mění. Děti jsou připraveny, že v budoucnu budou nést odpovědnost za své mladší sourozence a že ony budou vnímány jako chleboďárci celé rodiny, jelikož rodiče ve stáří odjedou zpět do Vietnamu. Nejstarší sourozenci po odjezdu rodičů zastupují roli rodičů, mají odpovědnost za své mladší sourozence, musí zajistit, aby jejich sourozenec chodil do školy, platí za veškeré výdaje a musí se starat i o své rodiče, kteří jsou ve Vietnamu. Nejčastější způsob, jakým se prvorození starají o své rodiče, je posílání finančních obnosů a léků do Vietnamu.

Pod pojmem první generace Vietnamců se chápou Vietnamci, kteří do České republiky přišli v období 80. - 90. let, druhou generací jsou jejich potomci, kteří jsou často plně asimilováni, někdy se o dětech druhé generace také mluví jako o generaci „Banánových dětí“. Pod tímto termínem si lze představit vietnamské děti, které jsou navenek žluté, ale uvnitř jsou bílé, cítí se být Čechy, evropská kultura je jim bližší než asijská. Jsou to děti, které se narodily v České republice, chodí do českých škol, vyučí se a chtějí se aktivně zapojit do českého pracovního trhu, proto aktivně vyhledávají práci. Jenže je těžké získat práci, když společnost ještě není připravena akceptovat lidi jiné rasy. Málokdy uvidíte vietnamské lékaře, právníky či soudce. Protože je pro ně tak obtížné tady sehnat práci, tak emigrují do ciziny, čímž přichází český stát o potenciální zaměstnance.

Důvod, proč Vietnamci stále imigrují do České republiky, je, že ve Vietnamu koluje přesvědčení, že Česká republika je stále ekonomicky velmi prosperující zemí, i když současná ekonomická situace tomu již neodpovídá. Avšak Vietnamci tomu stále věří, a proto je těžké je přesvědčit, že situace je jiná.

Vietnamští obyvatelé, kteří sem imigrují, nemají ani základy českého jazyka a je velmi složité je přimět se český jazyk naučit. Uchylují se proto pouze ke styku se svými krajany a s Čechy mluví buď minimálně, nebo za přítomnosti tlumočníka.

Vietnamsko-český tlumočník nemusí být vystudovaným tlumočníkem. Často jím ani nemá možnost být, jelikož se vietnamský jazyk v České republice

prakticky vůbec nevyučuje. Jediná vysoká škola, která nabízí výuku oboru vietnamistika, je Univerzita Karlova v Praze. Jinak se vietnamský jazyk vyučuje pouze jako kurz. Druhá generace Vietnamců v ČR si všímá většího zájmu o vietnamský jazyk mezi svými vrstevníky, kteří vietnamštinu neumí pořádně. Dokonce se začaly pořádat kurzy vietnamštiny pro Vietnamce.

Jak jsem již dříve zmínila, mnoho Vietnamců češtině nerozumí. Proto při styku s majoritou využívají tlumočnických služeb. Avšak místo profesionálních tlumočnicků požádají Vietnamci o překlad či tlumočení své známé, kteří v České republice žijí již delší dobu a jazyk zvládají. Tím by mohly být tzv. bilingvní osoby. Dvojjazyčný člověk je ten, který se již od narození učí dva jazyky jako svoje mateřské jazyky. Oba jazyky tedy používá při komunikaci paralelně. Většina těchto bilingvistů není vystudovanými tlumočníky, tím pádem dělají chyby při tlumočení. Problémy bilingvistů při tlumočení se budu zabývat v jedné z dalších kapitole.

Velká změna, která značně ovlivňuje vietnamskou komunitu, se odehrála na začátku roku 2014, kdy Občanským zákoníkem byly stanoveny nové podmínky pro získání českého občanství. Mnoho Vietnamců druhé generace si podalo žádost o získání českého občanství, protože s českým občanstvím je pro ně jednodušší studovat na vysokých školách v zahraničí, pracovat v zahraničí a ulehčuje jim to mobilitu po Evropě. Díky nové formulaci o získání duálního občanství, vietnamští obyvatelé neztratí své původní občanství, takže se mohou prokazovat vietnamským i českým pasem. Pokud se někteří vietnamští obyvatelé budou chtít vrátit do své rodné vlasti, uchování si svého původního občanství jim tuto možnost usnadňuje.

#### 4. VIETNAM, DOMLUVA ANGLICKY

Proč je nutné, aby ve Vietnamu mluvili lidé anglicky? Protože Vietnamci, jakožto obyvatelé rozvojové země, která je členem WTO (Světové obchodní organizace), musí umět mluvit alespoň jedním mezinárodním jazykem.

Ve Vietnamu se děti základních škol povinně učí cizí jazyk od 5. třídy do 12. třídy, což odpovídá páté až deváté třídě základní školy a třem rokům na střední škole. Od 1. do 5. třídy se cizí jazyk učí pouze navíc, pokud má vietnamský rodič zájem své dítě na jiný jazyk připravit. Jako první cizí jazyk si mnoho vietnamských dětí zvolí francouzský jazyk, dále pak jazyk anglický a ruský. Proč si tolik žáků vybírá jazyk francouzský, lze odůvodnit historickým vývojem, kdy Končičína (současný Vietnam) byla od roku 1863 do roku 1954 francouzskou kolonií. Francouzi změnili dosavadní abecedu, kterou do té doby používali Vietnamci. Původně psali abecedou zvanou nô, Francouzi proto v roce 1910 zavedli latinku, aby se písmo v kolonii sjednotilo. Latinku do Vietnamu přinesl francouzský jezuitský misionář Alexandre de Rhodes v 17. století, jeho návrh zaujal císaře v Hue, a tak byla ve středním Vietnamu latinka zavedena již od 17. století. Vietnamci také od Francouzů převzali intonační znaky. V současné době je Francie blízkým partnerem Vietnamu, kdy Vietnamu pomáhá především z ekonomického hlediska.

Anglický jazyk se žáci učí, protože Vietnamci anglický jazyk vnímají jako jazyk, který jim umožní se odstěhovat do ciziny a zajistí jim snadnější komunikaci.

Problémem ve výuce jazyků je nedostatek učitelů, kteří by měli jazyk vžitý z cizích zemí. Učitelé vietnamských žáků jsou často Vietnamci, kteří angličtinu vystudovali ve Vietnamu a nemají žádný certifikát o úrovni AJ. Žáci se proto hodně doučují anglický jazyk i mimo školu. Možností, jak si mohou vietnamské děti vylepšit svoji slovní zásobu, je buď sledování anglických filmů a zpráv, nebo vycestování. Vietnamští obyvatelé nemusí kvůli zlepšení jazykových znalostí odcestovat až do Evropy, protože už jen v Singapuru a na Taiwanu, což jsou oblíbené destinace studentů, je větší pravděpodobnost, že si vylepší aktivní slovní zásobu a lépe se domluví.

Anglický jazyk tamních vysokoškoláků by se dal přirovnat úrovni evropské B1 až B2. Jazyk zvládají spíše pasivně, po aktivní stránce jim chybí možnost mluvit s rodilými mluvčími. Psaní a čtení zvládají bez problémů, jenže při mluvení dělají Vietnamci i základní gramatické chyby. To také může být jedním z důvodů, proč jsou vietnamští obyvatelé neochotni mluvit. Obávají se, že se před druhou stranou ztrapní. Dalším problémem, který se objevuje při snaze vietnamských obyvatel mluvit anglicky, je výslovnost. Proto je ve Vietnamu více firem zaměřených na překládání textů než na tlumočení. Vietnamští tlumočníci, kteří tlumočí do anglického jazyka, jsou zaměřeni spíše na technické obory, kde se používají termíny a je přesně daná struktura textu. Kromě technických oborů se často tlumočí i v oblastech právnických, lékařských a v oblasti cestovního ruchu. Krásná literatura je překládána méně.

Mnoho anglicko-vietnamských tlumočnicků vystudovalo anglickou filologii nebo studovalo v cizině, aby jejich angličtina byla na úrovni alespoň B2 a srozumitelná. Tito tlumočníci se potřebují zbavit svých obav z mluvení anglickým jazykem. Důležité je především přetlumočit obsah sdělení.

## 5. TLUMOČENÍ

Jak lze definovat tlumočení? Podle Jamese Nolana<sup>7</sup> (2012, str. 2) lze tlumočení definovat jako: *conveying understanding*. Pro tlumočení se předpokládá znalost minimálně jednoho cizího jazyka na úrovni B2, ale preferuje se úroveň C1, avšak pro lepší pracovní možnosti mluví tlumočníci více než jedním cizím jazykem. Proč je důležité mít tlumočníky, o tom píše paní Ivana Čeňková. *S tlumočením (...) se setkáváme téměř denně: v televizi či rozhlase při živém vysílání besed a diskusí se zahraničními odborníky (...). Tlumočníci zprostředkovávají komunikaci při cestách oficiálních státních, vládních, parlamentních i obchodních delegací doma i v zahraničí (...). Tlumočník je prostředníkem, který se snaží předat informace řečené v jednom jazyce do druhého, jak nejlépe to jde.* (2001, str. 5)<sup>8</sup> Tlumočníci, kterým jsem poslala dotazník, byli smíšenou skupinou složenou z komunitních tlumočníků a tlumočníků pro komerční sféru.

### 5.1. Tlumočení v komerční sféře

Všichni tlumočníci vietnamského jazyka ve Vietnamu jsou tlumočníci v komerční sféře. Tlumočník v komerční sféře tlumočí pro komerční klienty, těmi jsou obchodní firmy. Klient tlumočnicka je tudíž právnickou osobou. Tlumočník je prostředníkem mezi dvěma právnickými osobami. Při tlumočení v konferenční sféře lze očekávat, že účastníci komunikace se budou chovat profesionálně, že tlumočnickovi budou včas zaslány potřebné podklady a že místnost, ve které se bude konat setkání klientů, bude vybavena přístroji, které zjednoduší tlumočení.

### 5.2. Komunitní tlumočení

Neexistuje jednotná definice komunitního tlumočení, každá země, každá komunita vnímá komunitní tlumočení jinak. Pöchhacker (Hale, 2007, str. 30)

---

<sup>7</sup> NOLAN, James. *Interpretation: techniques and exercises*. 2nd ed. Buffalo: Multilingual Matters, c2012. 2. ISBN 978-184-7698-117

\*převést smysl [přeloženo Dao]

<sup>8</sup> ČEŇKOVÁ, Ivana et al. ÚSTAV TRANSLATOLOGIE FF UK. *Teorie a didaktika tlumočení I*. Praha: Desktop Publishing, 2001. ISBN 80-85899-62-0

například komunitní tlumočení označuje jako tlumočení v takzvaném *public service setting*<sup>9</sup>, tím můžeme rozumět tlumočení u soukromého lékaře, při interview apod. Hale<sup>10</sup> (2007, str. 30) dále píše, že v *Australia community interpreting is considered as interpreting between residents of the community*. Tlumočníci, kteří tlumočí v komunitě, si mohou sami aktivně vyhledávat své klienty nebo jsou svými klienty kontaktováni. Tito tlumočníci tlumočí především při obchodních jednání. O módu tlumočení se domluví tlumočníci s klientem. Hale píše, že *In community interpreting interpreters are given very little info about their future assignment, either for reasons of confidentiality or insufficient knowledge about the purpose of the interaction* (2007, str. 8).<sup>11</sup>

Obě autorky (Hale a Corsellis) se shodují, že komunitní tlumočníci musí mít rozsáhlé všeobecné znalosti, aby byli připraveni na všechno. Samozřejmě se může tlumočník specializovat na jeden obor, jenže je nutné mít rozsáhlé znalosti, mít rejstřík terminologie a znát určité procesy, např. jaké procesy se dějí při vyřizování žádostí.

Komunitní tlumočníci se o módu tlumočení rozhodují až na místě. I když je komunitní tlumočník domluvený na tlumočení z listu, v okamžiku příjezdu může zjistit, že některé věci byly později upraveny a tlumočník o změně nebyl včas informován, tím pádem musí komunitní tlumočníci být i velmi flexibilní.

### 5.3. Rozdíly

Jak bylo řečeno výše, účastníci komunikace v komerční sféře jsou zástupci instituce či právnických osob. V komunitním tlumočení je jeden účastník komunikace fyzická osoba, která zastupuje samu sebe, a druhým účastníkem komunikace je zástupce instituce. *Komunitní tlumočníci působí v nejrůznějším prostředí od neziskových organizací přes zdravotnická zařízení, školy a další veřejné služby až po státní instituce (policie, útvary ministerstva vnitra zabývající*

---

<sup>9</sup>HALE, Sandra, 1999 cit. podle Franz PÖCHHACKER. *Community interpreting*. 1st ed. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2007. ISBN 978-140-3940-698.

\*Ve veřejném prostředí

<sup>10</sup> HALE, Sandra Beatriz. *Community Interpreting*. palgrave macmillan, 2007

\* Austrálii je komunitní tlumočení vnímáno jako tlumočení mezi členy komunity

<sup>11</sup> \*Komunitní tlumočníci naproti tomu mají málo informací o jejich úkolu, buď z důvodu důvěrnosti či utajení nebo nedostatku znalostí o účelu komunikace.

*se cizineckou problematikou, správa sociálního zabezpečení) a orgány místní samosprávy (živnostenská agenda, sociální dávky a další).*<sup>12</sup>

V komerčním tlumočení se dá předpokládat, že obě strany komunikace pocházejí ze stejného sociálního zázemí, což se projevuje například vzděláním. Avšak při komunitním tlumočení je zřetelný rozdíl nejen v sociálním zázemí účastníků, ale i v kulturním.

Úroveň formality se může v těchto dvou typech tlumočení lišit. Lze předpokládat, že při tlumočení u obchodních jednání je jazyk formální nebo semi-formální, kdežto úroveň formality v komunitním tlumočení se liší na základě účastníků komunikace a typu textu.

Klíčovým bodem v tlumočení je míra přesnosti. Jak moc přesně a detailně máme tlumočit? Corsellis píše, že tlumočnick by měl tlumočit, jak nejlépe umí, aniž by cokoliv vynechal nebo doplnil. Shrnutí informace smí jen se souhlasem obou stran. Jak jsem ale zjistila během asistování tlumočení na úřadech a na policejních stanicích, mnoho vietnamsko-českých tlumočnicků bez souhlasu stran komunikace obsah sdělení shrnuje. Což je ale v rozporu s povinnostmi tlumočnicka. Hale dokonce píše, že míra přednosti v komunitním tlumočení je velice důležitá. Proč je míra přesnosti důležitější v komunitním tlumočení? Protože nepřesnost by mohla mít vážné následky a dopady. Například při komunitním tlumočení u lékaře nestihne tlumočnick vyjmenovat všechny symptomy, nebo nepřetlumočí doslova, co pacient říká, což může ovlivnit, jakou medikaci pacient dostane nebo jaký způsob léčby lékař stanoví. Způsob, jakým pacient či klient mluví, by se měl odrážet i v přetlumočeném projevu. Corsellis píše: *if for instance the other language speaker is expressing himself in a rambling incoherent fashion then the doctor, police officer need to know, because it can indicate much about the other language speaker's state of mind.* (2007, str. 43)<sup>13</sup>

V čem se oba typy tlumočení shodují, jsou jistá pravidla, nepsaná, ale dodržovaná; takzvaný etický kód. Otázka etického kódu je velmi složitá, protože jsou tlumočnicki, kteří by unifikovaný kód přijali, jiní si zase myslí, že unifikovaný

---

<sup>12</sup> HOLKUPOVÁ, Jiřina. Komunitní tlumočení. In: [online]. [cit. 2014-04-27]. Dostupné z: <http://www.interkulturnimediace.cz/interkulturni-mediace/ceska-republika/komunitni-tlumoceni/>

<sup>13</sup> \*V případě, že mluvčí, který mluví jiným jazykem, se vyjadřuje nesouvislým způsobem, tak to lékař, policista musí vědět, protože tento stav může poukázat na stav mysli mluvčího [přeloženo Dao]

kód bude nadbytečný. Jak je napsáno v knize *Community Interpreting*, většina těchto kódů pouze nabízí seznam věcí, které by tlumočnické dělat neměl. V seznamu najdeme věci jako: *refraining from giving advice or altering the original to suit their own ideologies, beliefs or interests. Some of the codes remind interpreters that they are not responsible for what is being said or written.* (Hale, 2007, str. 120)<sup>14</sup>

Tlumočníci musí být nestranní, diskrétní - jakékoli informace získané během své práce nesmí nikomu říci, jejich povinností je zachovat objektivitu bez ohledu na jejich osobní názory. V AUSITu<sup>15</sup> je dokonce napsáno: *Even if the interpreter disagrees with what is said, thinks it is wrong, a lie or even immoral, the interpreter must suspend judgment, make no comment, and interpret everything accurately.* Některé kódy dokonce navrhuje, aby se tlumočníci nestýkali se svými klienty, pokud to není nutné. To je ale, co se týče vietnamské komunity, skoro nemožné vzhledem k tomu, jak je uzavřená. Během roku se konají různé společenské akce a tlumočníci se tak vidají se svými klienty i mimo práci a baví se s nimi o pracovních záležitostech v soukromí.

Co se považuje za neetické, jsou tlumočnickem záměrně vynechané či dodané informace do výroku. Při komunitním tlumočení pro Vietnamce v České republice je to bohužel velmi častý jev.

Tlumočníci vystupují ze své role tlumočnické a stávají se rádci svých klientů, nebo fungují jako prostředník mezi svým klientem a druhou stranou konverzace. Jsou aktivními účastníky komunikace. Jak píše Hale, odpovědnost za kvalitu tlumočení nenese pouze tlumočnické, ale i účastníci komunikace. Klienti by neměli tlumočnické považovat za *ally, they will assume that aside to the interpreter, that may be offensive to the other party, or statements that may be detrimental to their case will not be interpreted.* (Hale, 2007, str. 131)<sup>16</sup>

Otázka objektivit je také narušena z důvodu, že tlumočníci jsou často rodinnými příslušníky, blízkými přáteli nebo mají společné známé. Ve Vietnamu se toto moc nestává, protože klient ani tlumočnické se neznají. Anglicky mluvící

---

<sup>14</sup> \* neradit nebo měnit obsah, aby vyhovoval názorům tlumočnické, zájmům. Některé kódy tlumočnickům připomínají, že nejsou odpovědní za to, co bylo řečeno nebo napsáno.

<sup>15</sup> AUSIT (1999). *Code of Ethics for Interpreters and Translators*. Sydney: AUSIT

\*I když tlumočnické nesouhlasí s výroky a domnívá se, že to je špatné, lež nebo nemorální, musí si tlumočnické ponechat názor pro sebe, nesmí nic okomentovat a vše správně přetlumočit

<sup>16</sup> \*považovat za pomocníka, klienti předpokládají, že tlumočníci, to, co může být urážlivé vůči druhé straně, co může být pro ně nevýhodné, tlumočnické nepřetlumočí

klienti si často najdou tlumočníky přes firmu, zprostředkovávající tlumočníky, nebo přes různá internetová fóra. Nemohou si sehnat někoho přes známého, protože, jak bylo řečeno v předchozí kapitole, aktivní užívání anglického jazyka u Vietnamců není častý jev, pokud se jazykem nezabývají každý den, což není vůbec častá praxe.

## 6. TLUMOČNÍCI A TAKZVANÉ BILINGVNÍ OSOBY

Vietnamští občané žijící v České republice, jež nabízí své tlumočnické služby, většinou nejsou profesionálními tlumočníky, nevystudovali obor tlumočení, ale jsou bilingvními osobami. Za bilingvní osobu považují, jako Corsellis, *individuals who are qualified to deliver their particular expertise in two languages*. (2007, str. 102)<sup>17</sup> Především jsou bilingvními osobami Vietnamci, kteří v České republice žijí od narození, či se tu narodili, nebo žijí v České republice tak dlouho, že jejich schopnost mluvit českým jazykem odpovídá minimálně úrovni B2. Bilingvních osob se využívá v situacích, kdy by spolupráce s tlumočnickem mohla být nevhodná. Těmito situacemi mohou být, jak píše Corsellis: *the first circumstance is where the interpreting process itself may be difficult for the client, second circumstance includes such events as diagnostic psychiatry where the clinical symptoms of a disorder may be embedded in how patients express themselves, the third and related circumstance is where the interpreting process could impede subtle interchanges which are part of the provision of a service (such as counselling or therapy)*. (2007, str. 103)<sup>18</sup>

Problémem při využití služeb bilingvních osob je, že neznají etické kódy a pravidla tlumočení. Jak píše Brouček, výkony tlumočnicků, kteří nemají vystudovaný tento obor, nejsou adekvátní, dokonce neodpovídají standardům tlumočení.

Mnoho čerstvě přistěhovaných Vietnamců nemá moc možností, jak se domluvit na úřadech, tudíž jsou závislí na svých krajaních, kteří jazyk ovládají lépe. Mnoho Vietnamců upřednostňuje při menších formálních záležitostech, např. vyplňování formulářů na úřadech, někoho z rodiny nebo velmi blízké přátele. Mají totiž pocit, že jim mohou důvěřovat, což je ale v rozporu s etickým kódem tlumočnicků, který sice není oficiálně sepsaný, ale má určitá pravidla, která se dodržují. Jedním z těchto kódů je, že tlumočnick by neměl tlumočit osobám familiárním, měl by mít zcela neutrální vztah se svým klientem a měl by tlumočit

---

<sup>17</sup> \*Jednotlivci, kteří jsou kvalifikováni nabízet své služby ve dvou jazycích

<sup>18</sup> \*prvním okolností je, kdy je tlumočnický proces pro klienta složitý, druhou okolností, mezi které se řadí i situace, jako návštěva diagnostické psychiatrie, kde klinické symptomy onemocnění mohou být vidět ve způsobu vyjádření klienta, třetí okolností je, kdy tlumočnický proces by mohl zabraňovat v komunikaci, která je důležitá (například poradenství nebo terapie)

přesně to, co je řečeno jednotlivými stranami. Vietnamci ale tento fakt nechtějí akceptovat, proto když tlumočnick tlumočí, tak občas musí ze své role vystoupit a opět vysvětlit, že klientovi nemůže poradit, co by měl říci, nebo jak by měl řeč formulovat. Přestože jsou klienti o roli tlumočnicka informováni již před tlumočením, stále toto pravidlo porušují.

Na druhou stranu, pokud nemají k dispozici nějakého bilingvního tlumočnicka v rodině, tak se obrátí na osobu, která jim dokáže pomoci a bude tlumočit, ale oficiálním tlumočnickem není. Každý okres má takového tlumočnicka, který není vystudovaným tlumočnickem, ale jazykové znalosti má, a co více, což je ještě důležitější, má kontakty. Kontakty jsou v těchto případech k nezaplacení. Jenže většinou si tento tlumočnick je své pozice vědom a zneužívá ji.

Příkladem může být situace, kdy na určitá jednání, např. vyplňování formulářů na OAMP, bere tlumočnick s sebou více než jednoho klienta (obvykle je to skupina pěti lidí, které tlumočnick vyzvedne autem, nebo se případně domluví i s jinými klienty, aby čekali na místě). Poté se tlumočnick a s ním celá skupina vietnamských obyvatel přesune k přepážce. Tam tlumočnick nepřetlumočí, co říká úředník/policista na přepážce, naopak přímo dává rozkazy, co má kdo udělat. Všechny doklady svých klientů má samozřejmě u sebe a předloží je místo nich. Pokud má nějaký klient otázku, tak ji zodpoví, ale nepřetlumočí ji policistovi. Policista tím pádem čelí skupině osob, která nemluví česky, takže zde dochází k nepříjemné situaci, kdy ani jedna strana neví, co ta druhá strana říká. Tlumočnick přetlumočí pouze to nejzásadnější a na jakékoliv otázky odpoví pouze ve vietnamštině. Tlumočnick si za svoji službu samozřejmě účtuje odměnu, například v okrese Chomutov je normální sazba 500 Kč na hodinu. Na ceně se s klienty ani nedomlouvá, sazba je přesně daná a není možné smlouvat. Velmi často se stane, že byť záležitost trvá jen půl hodiny, tlumočnick si započte celou hodinu. V ceně není pouze tlumočení, ale i jeho kontakty, které umožňují, respektive slibují, rychlé vyřízení žádostí. Vietnamští obyvatelé toto akceptují a ve většině případů tlumočení probíhá touto cestou.

Málokterý vietnamsko-český tlumočnick je vystudovaným tlumočnickem. Při tlumočení se předávají klíčové informace, tlumočnick je tedy aktivní součástí komunikace, není pouze prostředníkem. Tlumočnick aktivně zasahuje do hovoru, přerušuje klienta, například aby mu řekl, že to, co říká, by říkat neměl. Klient vnímá tlumočnicka jako svého spojence a spoléhá na něho, že mu poradí. Proto se

často během rozhovoru obrátí na tlumočníka a optá se ve vietnamském jazyce, co tlumočník doporučuje, aby on (klient) řekl, aby neměl malér nebo aby se zjednodušila práce. Druhá strana pak nemůže mít jistotu, zda tlumočník přetlumočí vše, protože tlumočník vystupuje ze své role a klienta v tlumočení oslovuje: „Pán tady říká...“. Klient také při rozhovoru je otočen na tlumočníka a ne na druhou stranu, takže mluví na tlumočníka a druhá strana neví, o čem si povídají, protože tlumočník nepřetlumočí kompletně vše, co bylo řečeno. Dalším častým problémem česko-vietnamských tlumočnicků je, že tlumočníci často veškeré informace řečené shrnují a sumírují zároveň i informace sdělené druhou stranou. Tento jev mi potvrdilo několik vietnamských obyvatel, kteří využili služeb tlumočnicků.

Bilingvní osoby při tlumočení nevkládají do projevu emoce svého klienta a občas nejsou schopni přetlumočit vše, co bylo vyřčeno, z důvodu omezeného terminologického rejstříku. Dalšími překážkami, se kterými se mohou bilingvní osoby setkat, jak píše Corsellis, jsou: *spoken or written language skills may be much weaker in one or the other language and terminology may be limited to the context in which it has been used.* (2007, str. 106)<sup>19</sup> Bilingvní osoby sice umí mluvit dvěma jazyky, ale to neznamena, že jejich lingvistické schopnosti jsou na tak dobré úrovni, aby mohly tlumočit. Existují slova, která v různých kontextech mají jiný význam, a ne vždy bilingvista použije ten vhodnější, čímž může svému klientovi, ač nechtěně, přitížit. Čeňková sama píše: *pojem tlumočnické činnosti se nezužoval pouze na čistě jazykovou, respektive bilingvní stránku, ale v úvahu byly brány i další mimojazykové předpoklady, které jsou nezbytné pro tlumočníka.* (2001, str. 9) Právě tyto mimojazykové předpoklady nebo faktory, jako například stres, technické vybavení nebo nervozita, bilingvní tlumočník nepřetlumočí nebo neví, jak na ně reagovat, či jak s nimi pracovat. Také nejsou bilingvní osoby zvyklé mít s sebou tužku a poznámkový blok, takže si při tlumočení nepíší poznámky. Když si při hodinovém rozhovoru nezaznamenávají žádné notace, tak je možné, že některé informace zapomenou přetlumočit. Tyto bilingvní osoby, které již několik let tlumočí, je těžké přesvědčit, aby si začaly psát notaci nebo se dále vzdělávaly, jako to dělají tlumočníci. Tlumočník je nucen se po celý svůj profesionální život neustále vzdělávat, aby měl co nejaktuálnější registr a

---

<sup>19</sup> \*jazykové schopnosti psát nebo mluvit může být v jednom jazyce slabší a terminologie může být omezena na kontext, ve kterém je využívána

zlepšoval si i jazykové znalosti. Bilingvní osoby si často vystačí s tím, co již umí, a přiučí se jen, když dojde k zásadním změnám, což se ale často nestává. Zásadními změnami se myslí změny v zákonech, nové dodatky, vyhlášky, které by se mohly dotknout přímo vietnamské komunity. Bilingvní osoby své schopnosti někdy přeceňují a tlumočnický výkon pak není kvalitní. Jenže tento fakt si uvědomují jen ony samy, protože jejich klient neví, co bylo řečeno v druhém jazyce.

Jenže jsou situace, kdy není možné sehnat tlumočníka, a proto si musí vietnamští obyvatelé, či Češi vystačit s bilingvní osobou. Někdy touto osobou mohou být i děti. Jak píše i Caroline Free a kol.: *In the absence of trained interpreters, people used children and friends to interpret. They were not always appropriate. They were not able to explain things clearly and did not interpret everything. Children frequently lacking the relevant skills and vocabulary in Vietnamese (...).* (1999, str. 371)<sup>20</sup>

Pokud v rodině není žádný dospělý tlumočník, mohou Vietnamci poprosit o pomoc i nezletilého člena rodiny, který ovládá češtinu, aby ho doprovodil. Pokud je však onen člen mladší 15 let, tak vzniká problém s úředními záznamy. Osoba mladší 15 let sice může tlumočit, ale nemůže být vedena v protokolech jako tlumočník. Aby se tomu úředníci a policisté vyhnuli, je Vietnamci přidělen soudní tlumočník. I přestože klient ví, že porušuje zákon, odmítá přidělenému tlumočnickovi říci vše. Chce si tak chránit své soukromí. S osobou sobě blízkou nemá potíže být otevřený, bohužel se tím vystavuje výše zmíněnému problému (klient předpokládá pomoc tlumočníka, stírají se tím hranice mezi tlumočnickem a poradcem, tlumočník pak často filtruje, co je podstatné říct a co není.)

Bilingvní osoby se také neoblékají do formálního oblečení jako tlumočníci, protože bilingvní osoby tlumočení vnímají pouze jako doprovod někoho, kdo potřebuje pomoci. Tím pádem nejsou z hlediska etického kódu tlumočnicků vhodně oblečení. Vhodným oblečením je často jednobarevné

---

<sup>20</sup> Free, Caroline, Patruick White, Cathy Shipman, and Dále, Jeremy. 1999. "Access to and use of out-of-hours services by members of Vietnamese community groups in South London: a focus group study." *Family Practice* 16, no.4: 369–374. PsycINFO, EBSCOhost. Accessed December 18, 2013. Doi: 10.1093/fampra/16.4.369.

\*V případě nepřítomnosti trénovaných tlumočnicků, požádají lidé děti nebo přátelé o tlumočnické služby. Ale děti ani přátelé nepřetlumočili vše správně. Nebyli schopni vše pořádně vysvětlit a nepřeložili veškeré informace. Dětem často scházely důležité schopnosti a slovní zásobu ve Vietnamštině.

oblečení, decentní barvy, avšak záleží na prostředí, kde tlumočení bude probíhat. Jinak se bude tlumočník oblékat, pokud půjde tlumočit k lékaři, a jinak se obleče, když bude tlumočit například u soudu. Bilingvní osoby tento kód neznají, proto chodí oblečení i značně neformálně.

Netvrdím, že bilingvní tlumočníci nejsou profesionály. Bilingvní osoby, které již léta tlumočí, za ty roky jistě nasbíraly zkušenosti a zjistily, jaký způsob tlumočení jim vyhovuje. Zpozořovala jsem, že česko-vietnamští komunitní tlumočníci tlumočí převážně konsekativně. Samozřejmě si za roky tlumočení bilingvisté osvojí registr v určité oblasti, jenže ho moc často nerozvíjejí.

Bilingvní osoby mají předpoklady se stát profesionálním tlumočníkem, avšak musí pro to zlepšit své jazykové schopnosti tak, aby u nich převažovala znalost spíše jednoho jazyka. Dá se říci, že bilingvní osoby jsou dobrou substitucí jen v nejnutnějších situacích. Jejich výhodou je, že jsou skoro vždy k dispozici a ceny za jejich služby jsou nižší než u tlumočníků. Samozřejmě se cena služeb bilingvních osob liší na základě toho, jak dlouho již tlumočí, jaké jsou jejich reference, zda mají kontakty ve veřejné službě a zda jsou doporučovány dále. Bilingvní osoby, které tlumočí dlouho a mají prestižní pozici, si za hodinu tlumočení účtují 500 Kč. Standardní cena za individuální tlumočení zveřejněná v Magazínu ToP č. 106/2012, kterou doporučuje Jednota tlumočníků a překladatelů, je 400 Kč za každou započatou hodinu. Jenže ne vždy je tato doporučená cena dodržena.

## 7. POVINNOSTI TLUMOČNÍKŮ A BILINGVISTŮ.

Mezi základní povinnosti tlumočnicků patří diskrétnost, objektivita, míra přesnosti a přetlumočení všeho, co má být přetlumočeno. V této kapitole se budu každou z těchto povinností zabývat a zjišťovat, zda je splněna z obou stran, ze strany tlumočnicků i bilingvistů.

### 7.1. Diskrétnost

Tlumočníci i bilingvisté by měli být diskrétní, čili vše, co je řečeno během tlumočení, a všechny informace, které jsou zjištěny, nikdy nesdělují jiným osobám. Tlumočníci jsou často zavázáni podepsat dodatek o mlčenlivosti. Bilingvisté však tento dodatek často podepisovat nemusí, neboť nejsou požádáni o tlumočení v situacích, které by tento dodatek vyžadovaly. Někdy je tlumočnick přítomen v situacích, které nejsou klientovi příjemné, a nepřeje si, aby se o jeho záležitostech vědělo. Proto tlumočníci ani bilingvisté nemluví o své práci na veřejnosti, neříkají, kde byli tlumočit ani komu tlumočili. Je to totiž porušením soukromí jejich klienta, což by pro ně mohlo mít i právní důsledky.

### 7.2. Objektivita

Je u tlumočnicků velmi důležitá. Tlumočnick musí být za každou cenu objektivní a nedat najevo své vlastní názory. V případě, že tlumočnick má problémy s tématem komunikace, měl by tuto skutečnost oznámit a okamžitě se vzdát práce. Jak sama Hale píše: *The injunction to disqualify oneself as an interpreter if there is any suspicion of an insurmountable conflict of interest that will interfere with accuracy is explicitly stated in the codes.* (2007, str. 120)<sup>21</sup> Dále píše, že ačkoliv se tlumočníci snaží, nejsou schopni dosáhnout absolutní objektivity. Tlumočnick si vždy formuje nějaký názor, ale jeho úkolem je nechat si svůj názor pro sebe a neupravovat komunikaci podle svých představ.

Hale to shrnuje: *What constitutes unethical behaviour, according to the code, is the deliberate alteration of an utterance to reflect the interpreter's own*

---

<sup>21\*</sup> V etickém kódě je explicitně stanoven příkaz, aby se tlumočnick vzdal své role jako tlumočnick, jakmile existuje dojem, že vznikne nepřekonatelný střet zájmů, který bude bránit v přesnosti tlumočení.

*beliefs, goals and purposes.* (2007, str. 120)<sup>22</sup> Tlumočník se během své práce může setkat i s etickými problémy, které mohou vzejít z různých důvodů: *conflicts of interests; lack of competence in the assigned area of work; competing demands and expectations from the participants in the interaction; conflicting or unrealistic demands from a higher authority; poor working conditions that impinge on the interpreter's ability to perform; overlapping speech; sensitive cross-cultural issues; sensitive personal issues.* (Hale, 2007, str. 129)<sup>23</sup> Tyto problémy mohou ovlivnit tlumočnickovu snahu být objektivní. Jak píše Hale dále, tlumočník se nemůže v těchto případech spoléhat na etický kód, protože ten nestanovuje, jak by se tlumočník v takových situacích měl chovat, proto Hale doporučuje, aby tlumočník usoudil podle svého profesionálního názoru, zda dokáže být nadále objektivní. Pokud není objektivita schopen, měl by se tlumočník úkolu vzdát. V knize cituje Hale Mezikulturní zdravotní program CCHCP, v němž se o objektivitě píše: *Even if the interpreter disagrees with what is said, thinks it is wrong, a lie or even immoral, the interpreter must suspend judgment, make no comment, and interpret everything accurately.*<sup>24</sup> Hale tuto myšlenku dále rozvíjí: *In other words, ethical behaviour on the part of the interpreter implies that even if the interpreter disagrees with a statement uttered by one of the parties, the interpreter will not alter it to suit their beliefs.* (2007, str. 120)<sup>25</sup>

Objektivitu z větší míry dodržují i bilingvisté. Avšak, jak bylo zmíněno výše, někteří bilingvní tlumočníci zasahují do komunikace, například při snaze pomoci členovi rodiny. Proto by v případě nutnosti tlumočení pro rodinné příslušníky měli bilingvisté doporučit jiné osoby pro tlumočení, jinak není možné objektivitu dosáhnout.

---

<sup>22</sup> \*Podle kódu se za neetické chování považuje záměrná úprava vyjádření, která bude odrážet názory, úmysly a cíle tlumočnicka.

<sup>23</sup> \*střety zájmů, nedostatek kompetence pro práci, protichůdné požadavky a očekávání od účastníků komunikace, střet nebo nereálné požadavky od nadřízené osoby, špatné pracovní podmínky, které mohou ovlivnit tlumočnickův výkon, překrývání se projevy, citlivé mezikulturní záležitosti, citlivé osobní záležitosti

<sup>24</sup> CCHCP (Cross-Cultural Health Care Program). Code of Ethics, <http://www.xculture.org/interpreter/overview/ethics.html>.

\*Přestože tlumočník nesouhlasí s výrokem, i když si myslí, že to je špatné, lež nebo i nemorální, musí se tlumočník vzdát svého názoru, nevyjadřovat se a vše přesně přetlumočit.

<sup>25</sup> \*Jinými slovy, etické chování tlumočnicka implikuje, i když tlumočník nesouhlasí s projevy, které řekly strany, tlumočník projevy neupraví, aby odpovídaly jeho názoru.

### 7.3. Míra přesnosti

O míře přesnosti již bylo něco zmíněno v kapitole Tlumočníci a takzvané bilingvní osoby. Tlumočníci nejsou jednotní, co se míry přesnosti týče, protože každý tlumočník vnímá přesnost jinak. Jak Hale cituje Wadjensö: *Different interpreters will produce different renditions, choosing different words, different syntax, different nuances, which may trigger different reactions in the participants, the significance of which is yet to be determined.* (Hale, 2007, str. 12)<sup>26</sup> Když dáme text k přeložení různým tlumočnickům, nikdy nedostaneme zpět stejný výsledný text. Je to způsobeno tím, že každý tlumočník používá jiné syntaktické skladby, vybírá jiná synonyma ze svého registru, ale především každý tlumočník považuje za to, co je potřeba zdůraznit, něco jiného. Tlumočník přeloží celou komunikaci, ale některé informace mu mohou uniknout, nebo jim dá jiný význam a jinou konotaci než ostatní tlumočníci. S problematikou přenosnosti tlumočení a toho, co vše by měl tlumočník přetlumočit, se setkávají tlumočníci každý den. Existuje tu i specifický problém, se kterým se nemusí setkat všichni tlumočníci.

Tento problém popisuje Hale ve své knize Community Interpreting: Second challenge referring to expletives or coarse language. *These can present challenges for a number of reasons. Interpreters may not be prepared to quickly produce a rendition that carries the same illocutionary force, unless they have covered such possibilities in training. It may be against the beliefs of some interpreters to swear so they may refuse to interpret accurately, resorting to omitting the utterance or to reporting that the person has sworn. Such option would change the reaction in the listener, not provide the listener with an opportunity to reply and deny the speaker their choice to speak.* (2007, str. 140).<sup>27</sup>

---

<sup>26</sup>HALE, Sandra, 1999 cit. podle Cecilia WADJENSÖ. *Community interpreting*. 1st ed. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2007. ISBN 978-140-3940-698.

\*Různí tlumočníci nabídnou různá provedení, vybírají jiná slova, použijí jinou syntax, jiné stíny, které mohou v účastnících vyvolat jinou reakci, to je důležitá záležitost, kterou je nutno ještě prozkoumat.

<sup>27</sup> Druhý problém se týká sprostých slov a vulgární řeči. Tyto záležitosti jsou problémem z několika důvodů. Tlumočníci nemusí být připraveni a mít vhodné slovo, které bude mít stejnou elokuční sílu, pokud se tímto nezabývali během trénování. Někteří tlumočníci nemluví sprostě, takže mohou odmítnout výrok přesně přeložit, slovo pak vynechají nebo pouze oznámí, že osoba řekla sprosté slovo. Taková možnost může v posluchači vyvolat jinou reakci, nenabídne posluchači možnost odpovědět a zamítnout řečníkovi jejich možnost mluvit.

## 8. DOTAZNÍKY A VYHODNOCENÍ

Ve své bakalářské práci se zabývám především postavením a prací tlumočníka vietnamského jazyka v ČR. Pro srovnání jsem se zabývala i pohledem na práci a postavení tlumočníka vietnamského jazyka ve Vietnamu. Toto srovnání jsem si zvolila kvůli vlastním zkušenostem. Již od svých 13 let sama tlumočím poměrně pravidelně pro svou rodinu na úřadech. Mnoho mých krajanů ve stejné věkové skupině také tlumočí. Během necelých deseti let tlumočení jsem se setkala s komunitními tlumočníky, kteří byli soudními tlumočníky, a také jsem poznala bilingvní osoby, které byly tlumočníky. Důvodem, proč jsem se rozhodla napsat práci na toto téma je, že mě zajímá, jaká je perspektiva práce tlumočníka v ČR a ve Vietnamu a zda by pracovní možnosti byly stejné v obou zemích nebo by se lišily.

Pro toto srovnání jsem se rozhodla použít mnou vypracované dotazníky, poněvadž dotazníky umožňují zahrnout větší počet respondentů, než osobní pohovor s tlumočníky. Použiji tedy dotazníkovou metodu, oba dotazníky jsou k práci přiloženy. Česko-vietnamské tlumočníky jsem vyhledávala převážně na webové stránce [www.justice.cz](http://www.justice.cz), kde jsou evidováni, a také jsem se obrátila na své krajany, kteří tlumočnické služby poskytují, ale jsou příkladem bilingvních tlumočnicků, kteří tlumočení nikdy nevystudovali.

Anglicko-vietnamské tlumočníky jsem vyhledávala především na fóru pro tlumočníky: [www.proz.com](http://www.proz.com) a při příležitosti návštěvy Vietnamu, kdy jsem se setkala se dvěma anglicko-vietnamskými tlumočníky a dvěma učitelkami angličtiny a měla s nimi rozhovor.

Z důvodu udržení anonymity tlumočnicků, kteří byli ochotni mi pomoci s mojí bakalářskou prací, nebudu jmenovat jejich jména. Čeští tlumočníci budou Tlumočník 1-3 a angličtí tlumočníci budou Interpreter 1-6 .

V dotaznících byly jen otevřené otázky. Práce je především zaměřená na postavení vietnamských tlumočnicků v ČR, z tohoto důvodu jsem se rozhodla vytvořit dva dotazníky. Česko-vietnamští tlumočníci měli jiné otázky než anglicko-vietnamští tlumočníci z několika důvodů. Česko-vietnamským tlumočnickům jsem položila otázku: „*Jak dlouho žijete v Čechách?*“, protože

většina tlumočnicků vietnamského původu se do ČR nastěhovala, kdežto anglicko-vietnamští tlumočníci stále žijí ve Vietnamu. Anglicko-vietnamským tlumočnickům jsem také nepoložila otázku: „*Podle Vašeho názoru, jaké tlumočnický preferují Vietnamci (...)?*“, protože jejich klienti jsou často cizinci a nenašla jsem žádnou statistiku o anglicky mluvících komunitách ve Vietnamu. Dalším důvodem pro jiné otázky v dotazníku je, že česko-vietnamští tlumočníci jsou komunitními tlumočnický, kdežto anglicko-vietnamští tlumočníci tlumočí v komerční sféře. Z toho důvodu jsem tlumočnickům ve Vietnamu položila otázku: „*What kind of clients/requests do you get? Who seeks you out?*“<sup>28</sup>

Prvním rozdílem byl už přístup jednotlivých tlumočnicků k dotazníkům. Napsala jsem alespoň deseti česko-vietnamským tlumočnickům, pět mi potvrdilo vyplnění dotazníku, avšak přesto mi vyplněný dotazník vrátili pouze tři tlumočníci. Další česko-vietnamské bilingvisty jsem musela osobně navštívit a poprosit o pomoc, dva mi poté vyplnili dotazník. Anglicko-vietnamští tlumočníci byli ochotnější a z dvanácti tlumočnicků mi souhlasnou odpověď poslalo jedenáct. Reálně jsem obdržela zpět šest vyplněných dotazníků. Vietnamští tlumočníci z Vietnamu byli ochotni mi pomoci a také je velice zaujalo mé téma, jelikož nikdo z nich dosud neslyšel o komparaci tohoto typu.

Začnu nejdříve zhodnocením dotazníků česko-vietnamských tlumočnicků či bilingvních osob. Od česko-vietnamských tlumočnicků jsem obdržela tři odpovědi, z toho od jednoho muže vietnamského občanství, dále jen tlumočnick 1, a dvou žen, z nichž má jedna žena vietnamské občanství, dále jen tlumočnice 2, a jedna české, dále jen tlumočnice 3. Obě ženy mají jako své nejvyšší dosažené vzdělání vysokoškolské (doktorský titul) a muž má středoškolské vzdělání. Pouze česká tlumočnice má vystudovaný vietnamský jazyk, studovala vietnamistiku na FF UK. Vietnamští tlumočníci žijí v České republice přes 25 let. Všichni tlumočníci si stále zdokonalují svůj jazyk a neustále se jej učí. Dva tlumočníci odpověděli negativně na otázku, zda se stýkají se svými klienty soukromě. Pouze tlumočnice 3 odpověděla, že se s některými svými klienty setkává i soukromě. Všichni tlumočníci získávají kontakty na své klienty na oficiálních příležitostech, popřípadě na webové adrese [www.justice.cz](http://www.justice.cz). Všichni tlumočníci dokážou tlumočit ve všech oblastech, avšak tlumočnice 2 tlumočí nejčastěji práva a

---

<sup>28</sup> \*Jací klienti vás vyhledávají? Jaké zakázky dostáváte?

přírodní vědy a tlumočnice 3 a tlumočnick 1 netlumočí v technické oblasti. Všichni mají certifikát nebo uzavřenou státní zkoušku. Oba vietnamští tlumočníci jsou členové soudní komory tlumočnicků a tlumočnice 2 je i stálou tlumočnicí pro agenturu Presta. Všichni tři se shodli, že si vietnamští občané v České republice tlumočnicka vybírají na základě známosti a doporučení. Tlumočnice 3 dokonce píše, že vietnamští obyvatelé preferují tlumočnicka Vietnamce/ku při soudním tlumočení, protože mu více důvěřují: *často preferují při soudním tlumočení, zřejmě krajanovi více důvěřují, věří, že jim bude více "pomáhat", pro některé (obecně s nízkým vzděláním) je zřejmě problémem i akcent českého tlumočnicka, českého tlumočnicka preferují a vyhledávají hlavně při tlumočení citlivých témat, o nichž nechtějí, aby se přes vietnamského tlumočnicka dozvěděla vietnamská komunita, někdy preferují českého tlumočnicka i při jednání na úřadech - zřejmě z důvodu, že předpokládají, že čeští úředníci budou k českému tlumočnickovi vstřícnější.*

Všichni tlumočníci se shodli, že vietnamští obyvatelé budou potřebovat vietnamsko-českého tlumočnicka, tlumočnice svůj názor vysvětlily následovně:

Tlumočnice 2: *ti, co jsou v ČR dlouho, starší, mladší, ... Jsou to lidé, kteří nezvládají dobře česky, protože neprošli žádnou českou školou.*

Tlumočnice 3: *ti, kteří přicestovali do ČR po roce 1989 a neměli již možnost získat základní znalosti češtiny v jazykových kursech organizovaných a hrazených zaměstnavatelem nebo školou, z nich především střední a starší generace.*

Obě tlumočnice se tlumočení věnují přes 20 let, mužský tlumočnick tlumočí 10 let. Odůvodnění, proč vůbec tlumočí, je následovně:

Tlumočnick 1: *Ovládám tento jazyk.*

Tlumočnice 2: *Chci pomoci svým krajanům žijícím v ČR, není to moje hlavní profese.*

*Tlumočnice 3: jazyk - vietnamština mě zaujala jako první neindoevropský jazyk, který jsem poznala, a který se mi tudíž jevil velice zajímavý svým zcela odlišným charakterem (tónovost, gramatická struktura, ekvivalenty evropského typu, atd.), a velmi mě bavilo se mu učit, i když jsem původně měla zájem především o francouzštinu a vietnamštinu jsem začala studovat pouze z důvodu, že ve dvouoborovém studiu s ní byla na FF v kombinaci, k zájmu o ni přispělo i množství Vietnamců žijících v ČR a možnost poznat Vietnam při stážích ve VSR*

*profese - protože tlumočení mě baví a práce s živým jazykem mi připadá zajímavější než např. zaměření na historii, literaturu, politiku atd.*

Druhou skupinou, která vyplňovala dotazník, byli vietnamští tlumočníci, kteří žijí a pracují ve Vietnamu a tlumočí alespoň do anglického jazyka. Mám vyplněné dotazníky od šesti tlumočnicků, z nichž tři jsou mužského pohlaví a tři ženského. Dále v mé práci je budu nazývat Interpreter 1, Interpreter 2, Interpreter 3, Interpreter 4, Interpreter 5, Interpreter 6.

Anglicko-vietnamští tlumočníci, kterých bylo více, na stejný dotazník odpověděli následovně.

Všichni tlumočníci, kteří mají vietnamské občanství, studují či studovali anglický jazyk v průměru kolem 12 let a mají minimálně bakalářský titul v anglické filologii nebo literatuře, Interpreter 3 má dokonce doktorský titul. Tlumočníci se liší zkušenostmi s tlumočením, když to porovnáme s česko-vietnamskými tlumočníky. Anglicko-vietnamský tlumočník, který se nejdéle zabývá tlumočením, je Interpreter 3, který tlumočí již 10 let, poté Interpreter 6, která tlumočí 8 let, Interpreter 4 a 2 tlumočí 7 let a zbylí dva tlumočníci mají každý průměrně asi 3 roky zkušeností s tlumočením. Čtyři ze šesti tlumočnicků si klienty vyhledávají nebo jsou vyhledáni klienty na internetu, zbylí dva tlumočníci si klienty hledají sami aktivně, nebo jsou svým klientům představováni, respektive doporučení. Tlumočníci se i více specializují na jednotlivé oblasti, ani jeden neodpověděl, že tlumočí ve všech oblastech, převažují tu odborné oblasti – zdravotnictví, IT, práva a finančníctví. Pouze čtyři tlumočníci mají certifikát o jazykové úrovni, na jaké úrovni mi ale již nenapsali. Na otázku, pro jaké klienty tlumočí, odpověděli všichni tlumočníci vesměs stejně, tlumočí především pro podnikatele a mezinárodní firmy. Ze šesti tlumočnicků je pouze Interpreter 3

součástí organizace, a to ATA – American Translators Association. Ze všech šesti tlumočnicků je pouze Interpreter 5 vystudovaný překladatel/tlumočnick, zbylí tlumočníci si vybrali tlumočení, protože mluví dobře anglicky, byli vyhledáváni, aby tlumočili do anglického jazyka.

Interpreter 4 vidí tlumočení jako dobře placenou práci, protože na otázku, proč si zvolil práci tlumočnicka, odpověděl: *to earn good living*.<sup>29</sup> Čtyři tlumočníci se zabývají tlumočením jako hlavní prací, pouze Interpreter 2 má tlumočení jako brigádu.

Interpreter 6 na otázku, proč si zvolila tlumočení jako hlavní profesi, odpověděla: *I love talking with other people*.<sup>30</sup>

Následující dotazníky mi vyplnili bilingvisté. Obě bilingvistky mají nejvyšší dosažené vzdělání SŠ, jedna s maturitou. Dále budou korespondentky nazývané Bilingvistka 1 a Bilingvistka 2. Bilingvistka 1 v současnosti studuje na vysoké škole obor finančnictví, Bilingvistka 2 v současnosti nestuduje na VŠ. Obě bilingvistky češtinu studují od narození ve škole a českým jazykem mluví od dětství.

Bilingvistka 1 tlumočí již od základní školy: *v té době většinou pomoc v běžných každodenních situacích, návštěva...*

Tlumočí především pro příbuzné, rodinné známé, tlumočí na úradech, ve zdravotnictví.

Na otázku, zda má stálé klienty, kteří se na ni obrací, odpovídá: *Ano, 70 % jsou rodinní příslušníci.*

Z toho vyplývá, že se svými klienty se setkává i v soukromí, pokud se to netýká zbývajících 30%.

Nemá atestaci o úrovni jazyka a není členem žádné organizace. Bilingvistka 1 tlumočí, aby pomohla rodinným příslušníkům a členům vietnamské komunity v českém prostředí. V budoucnosti by se tlumočením chtěla zabývat pouze

---

<sup>29</sup> Vydělat si na živobytí

<sup>30</sup> Ráda mluvím s lidmi.

příležitostně. Bilingvistka 1 si myslí, že vietnamští obyvatelé preferují vietnamské tlumočníky, ideálně jimi jsou příbuzní či známí a na pohlaví jim nezáleží. Na otázku, jací klienti vyhledávají služeb tlumočnicka, odpověděla: *1. a 2. generace pracujících, zvláště nově příchozí imigranti*. Bilingvistka 1 mluví třemi cizími jazyky: anglickým jazykem pokročile, francouzským jazykem mírně pokročile a španělským jazykem na základní úrovni.

Bilingvistka 2 patří do věkové skupiny pod 18 let a tlumočení se věnuje od svých 12 let. Narodila se v České republice, českým jazykem a vietnamským jazykem mluví od narození. Na otázku, jak ji vyhledali klienti, odpověděla následovně: *pracovala jsem za tátu a chodila dobrovolně tlumočit na policii*. Tlumočí pro všechny, kteří se jí ozvou, že potřebují tlumočnicka. Bilingvistka 2 tlumočí nejvíce v oblasti zdravotnictví, administrativní a stavitelství. Bilingvistka 2 plánuje po dosažení plnoletosti si udělat atestaci o úrovni jazyka, ale kterého jazyka již nespecifikovala. Na otázku, proč tlumočí, odpověděla: *baví mě překládání a tlumočení a ráda pomůžu těm, kteří mě potřebují*. Ale v budoucnosti by se Bilingvistka 2 nechtěla tlumočením zabývat, jako hlavní náplň práce uvedla, že by se ráda zabývala stavitelstvím. Bilingvistka 2 se domnívá, že vietnamští obyvatelé se obrátí na ty, kteří jim byli doporučeni přáteli. Bilingvistka 2 mluví anglickým jazykem na úrovni C1, německým jazykem na úrovni B1 a japonsky na úrovni B1.

## 9. ZHODNOCENÍ

Z česko-vietnamských tlumočnicků umí jiný jazyk než český a vietnamský všichni tři. Tlumočnick 1 a Tlumočnice 2 rozumí anglickému jazyku. Tlumočnice 3 mluví následujícími jazyky: francouzským, ruským, latinským, německým, anglickým, španělským a italským.

Pouze tři tlumočníci v anglicko-vietnamské skupině mluví ještě jiným cizím jazykem než jen anglickým a vietnamským. Interpreter 1 umí navíc japonský jazyk, Interpreter 2 mluví francouzským jazykem a Interpreter 5 trochu čínsky.

Z bilingvistek umí další cizí jazyk (kromě českého, vietnamského a anglického) obě dvě, Bilingvistka 1 francouzský a španělský jazyk, Bilingvistka 2 německým a japonským jazykem.

Ve skupině česko-vietnamských tlumočnicků jsem měla i jednu tlumočnici, která není vietnamského původu. Česko-vietnamští tlumočníci v dotaznících měli i delší odpovědi, své odpovědi vysvětlovali, kdežto anglicko-vietnamští tlumočníci a bilingvistky odpovídali přímo na otázku a své odpovědi nedoplňovali vysvětlením.

Ze všech korespondentů, tedy z jedenácti byly pouze dvě osoby ochotné se mnou mít i interview. Byla odmítnuta i možnost interview přes skype. Asi jen třetina všech korespondentů mi dotazník vyplnila a poslala v průběhu jednoho týdne, avšak v česko-vietnamské skupině mi Tlumočnice 3 dotazník vyplnila a poslala v průběhu 24 hodin, v anglicko-vietnamské skupině mi takto rychle odepsali tři tlumočníci.

Dotazovaní anglicko-vietnamští tlumočníci převážně mluví pouze jedním cizím jazykem, a to anglickým. Česko-vietnamští tlumočníci, které jsem našla na [www.justice.cz](http://www.justice.cz), mluví také jedním cizím jazykem, v těchto případech je to vietnamský nebo český jazyk, a k tomu zvládají alespoň pasivně další cizí jazyk.

Bilingvní respondenti mluví minimálně dvěma cizími jazyky, protože navštěvovali české školy, kde je povinné se naučit alespoň dva cizí jazyky, obvyklou kombinací je anglický jazyk s německým nebo francouzským. Žádný z respondentů nestuduje tlumočení.

## 10. KULTURNÍ ROZDÍLY MEZI TLUMOČNÍKY

Kulturní rozdíly mezi tlumočníky jsou velmi viditelné, když člověk porovná vietnamské klienty s vietnamskými tlumočníky. Vietnamští obyvatelé, kteří žádají o laskavost, musí druhému dát nějaký dárek. Přijímání darů se netýká profesionálních tlumočnicků, tento případ se týká spíše bilingvních tlumočnicků. Profesionálních tlumočnicků se netýká především proto, že profesionální tlumočníci znají pravidla a znají i etický kód, který stanovuje, jak sama Corsellis píše: *Interpreters shall not accept any rewards arising from an assignment other than agree fees and expenses; this may include paying for meals, chocolate, flowers...*(2007, str. 39).<sup>31</sup> Každý dárek přijatý mimo dohodnutou sazbu, lze tedy vnímat jako úplatek.

Bilingvní tlumočníci vědí, že přijetí dárků lze považovat za snahu o podplácení, ale není to podle jejich mínění tak závažný problém. V České republice je podplácení protiprávní i trestné, Vietnamská socialistická republika oficiálně také zamítá podplácení, ale neoficiálně všichni vědí, že úplatky jsou velmi důležité pro jakékoliv jednání. Ač je neoficiální podplácení samozřejmostí mezi vietnamskými obyvateli, vietnamská vláda nechce, aby se tento fakt dostal na veřejnost.

Vietnamští obyvatelé se snaží vyjít tlumočnickovi ve všem vstříc, proto se snaží za jakoukoli službu tlumočnickovi odvděčit. Když mají možnost komunitního tlumočníka či bilingvního tlumočníka navštívit doma, přinesou dary, často ovoce nebo alkohol. Poté, co tlumočnick vykoná svoji práci, dostane zapláceno a pokud je potřeba se s tlumočnickem sejít i mimo práci, aby se domluvili na následujícím úkolu, jsou tlumočníci zváni i do restaurací, kde samozřejmě klienti zaplatí za jídlo. Je to nejenom slušnost ze strany klienta, ale také je to snaha si tlumočnicka naklonit na svoji stranu. Odmítnutí daru by se mohlo jevit jako urážka na cti ze strany klienta, klient odmítnutí daru může vnímat, že jejich dar není adekvátní. Tlumočníci, především soudní tlumočníci, co jsou členy asociací či organizací, se

---

<sup>31</sup> Tlumočníci nesmí přijmout žádné odměny, které by mohli získat během úkolu. Smí přijmout pouze honorář a finanční náklady. Do toho se nepočítá zaplácení za jídlo, čokoláda, květiny...

snaží dodržet etický kód a nepřijímají dary. Ovšem i přesto se tlumočníci mohou ocitnout v situaci, kdy se s klienty setkají v soukromí a dar přijmou, avšak pouze po zdůraznění, že dary přijímat nesmí. Tlumočnickům se těmito sociálními situacemi někdy vyhnout nepodaří. Jsou to například různé oslavy či večere pořádané buď u klienta, nebo u tlumočnicka doma.

Jak již bylo řečeno v předchozích kapitolách, vietnamští obyvatelé jsou na svých tlumočnických velice závislí. Tlumočníci jsou pro ně zdrojem informací, kontaktů a svým způsobem i jejich spojení s majoritní společností. Vietnamští klienti se proto snaží chovat tak, aby si nepokazili svoji pověst. Tím, že by poškodili svou pověst, by se vystavili odmítnutí pomoci ze strany ostatních. Pokud má tlumočnick ve vietnamské komunitě výsadní postavení, může si své klienty vybírat, či některé upřednostňovat. Může se stát, že pokud tlumočnick s výsadním postavením má přebytek klientů, tak si vybírá ty, kteří jsou na něm nejvíce závislí. Po vykonání práce si může být tlumočnick jistý, že bude doporučen dále, jelikož klienti budou o tlumočnickovi vědět, že je výborným tlumočnickem, který jim pomůže.

Vietnamští občané kladou velký důraz na pověst, pokud má tlumočnick pověst člověka, který svoji práci vykoná řádně a rychle, brzy se o něm dozví mnoho klientů, kteří si telefonní číslo na tlumočnicka vzájemně předávají. Pokud se služby tlumočnicka nesetkají s příliš dobrým ohlasem, tak se o tom nemluví, ale vietnamští obyvatelé si mezi sebou poté doporučují jiné tlumočnicky. Problém, který se často vyskytuje, pokud mají klienti kontakt na tlumočnicka a setkali se s ním i v soukromí, je, že vietnamští obyvatelé nevnímají tlumočnicka jako zaměstnance, ale jako známého, na kterého se mohou obrátit kdykoli, to znamená, že svému tlumočnickovi zavolají i večer, aby se domluvili na tlumočení na druhý den.

Ve Vietnamu se s tímto způsobem podplácení mezi anglicky mluvícími klienty a vietnamsky mluvícími tlumočnicky nesetkáme. Jak již z dotazníků vyplývá, většina tlumočnicků získává klienty přes seriózní tlumočnická fóra nebo tlumočí pro mezinárodní firmy. A tito tlumočnicki, kteří nejsou sice vystudovaní tlumočnicki, ale znají etický kód, nepřijímají dary od klientů. Také se s nimi nestýkají v restauracích na jídlo. Ve Vietnamu je nutnost mít seriózní pověst možná i důležitější, než v České republice. Jakmile má tlumočnick ve Vietnamu špatnou pověst, ztrácí klientelu, kterou mohou být mezinárodní firmy, agentury

nebo individuální klienti. Ale je třeba poznamenat, že počet tlumočnicků ve Vietnamu je menší než v České republice, z důvodu ostychu vietnamských obyvatel mluvit anglicky, jak bylo zmíněno v jedné z předešlých kapitol. Z toho důvodu je těžší si sehnat tlumočníka ve Vietnamu než v České republice. Ve Vietnamu existují bilingvní osoby, ale jak bylo zmíněno, tak jejich úroveň anglického jazyka jim neumožňuje tlumočit. Jejich znalost jazyka je spíše pasivní a s nadsázkou se dá říci, že je na úrovni evropské středoškolské angličtiny, proto se cizinci spíše uchylují ke službám tlumočnicků.

Dalším rozdílem je přístup k tlumočení. Ve Vietnamu se tlumočení věnují profesionálně většinou osoby, které vystudovaly anglický jazyk, buď anglickou filologii, nebo literaturu na univerzitě, a mají bakalářský titul. Nebo mohou navštěvovat univerzity, které jim nabízí možnost získat bakalářský titul v překladatelství nebo tlumočení. Těmi nejprestižnějšími univerzitami, které nabízí možnost získání titulu, jsou: University of Languages and International studies v Hanoji, druhou univerzitou je Hue University, která se nachází v Hue. V České republice, jak lze vyčíst z dotazníků, nemusí tlumočníci mít titul v jazyce, zde jim stačí státní zkouška z českého jazyka, či bakalářský titul z vietnamistiky jako má Tlumočnice 3.

Tlumočníci ve Vietnamu, kteří nejsou zaregistrovaní v organizacích a snaží se aktivně přes tlumočnická/překladatelská fóra najít klienty, hodně propagují své zkušenosti a svoji praxi. Tlumočníci v České republice své služby na internetových fórech tolik nenabízejí, protože, jak jsem již zmínila, druhá generace Vietnamců si není svými znalostmi vietnamského jazyka jistá a nepřeje si jít tlumočit, pokud má pocit, že její jazykové znalosti nejsou adekvátní. Proto, pokud jim to umožní čas, navštěvují nově otevřené kurzy vietnamského jazyka.

## 11. ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo odpovědět na otázky, zda bude v budoucnosti potřeba česko-vietnamských a anglicko-vietnamských tlumočnicků. Práce byla rozdělena na teoretickou část a na praktickou část. V teoretické části byla krátce popsána historie migrace vietnamského etnika na českém území. V teoretické části také byli porovnání bilingvisté a profesionální tlumočníci. Součástí praktické části byl výzkum, který se zaměřil na konkrétní problémy, se kterými se tlumočníci setkávají každý den, a dotazník v českém a anglickém jazyce, který byl poslán tlumočnickům. Součástí praktické části byly i rozhovory s Vietnamci všech věkových kategorií.

K bakalářské práci byly stanoveny tři hypotézy, které byly výzkumem potvrzeny nebo vyvráceny. První hypotéza, *Postavení tlumočnicků v České republice je stejné jako ve Vietnamu*, nebyla vyvrácena ani potvrzena. Z výzkumu vyplývá, že postavení komunitních tlumočnicků v České republice je důležitější než postavení tlumočnicků ve Vietnamu, protože komunitní tlumočníci v České republice mají jistý druh moci, kterou jim dali jejich krajané, kteří neovládají český jazyk. Komunitní tlumočníci si mohou stanovit podmínky tlumočení, klient se často musí podřídit tlumočnickovi. Avšak při soudních řízeních, se využívá služeb soudního tlumočníka, jehož služba je také velice ceněná. Avšak tito tlumočníci nejsou časově dostupní jako komunitní tlumočníci. Soudní tlumočníci, jako tlumočníci v komerční sféře ve Vietnamu, pouze nabízí své služby. Tlumočníci ve Vietnamu si nemohou stanovit různé sazby za své služby pro individuální klienty. Taktéž musí tlumočníci v komerční sféře dodržovat etický kód tlumočnicků, který komunitní tlumočníci ne vždy dodržují. Druhá hypotéza byla: *Tlumočnicků bude stále potřeba*. Tato hypotéza byla potvrzena, protože neustálou migrací vietnamského etnika bude poptávka po tlumočnících narůstat. S rostoucí globalizací a rostoucí ekonomikou Vietnamské socialistické republiky bude potřeba anglicky mluvících tlumočnicků stoupat. Třetí hypotéza, že *všichni tlumočníci jsou bilingvisté*, byla vyvrácena. Tlumočníci, kteří mi odpověděli na dotazník, sice byli osobami s vietnamským občanstvím, které se druhým jazykem,

ať českým nebo anglickým, zabývaly alespoň od základní školy a nepřestaly se ohledně jazyka vzdělávat, ale to neznamena, že pro ně byl druhý jazyk mateřským.

Lze konstatovat, že přestože se děti ve Vietnamu učí anglický jazyk na základní škole, tlumočnicků bude stále potřeba. Z rozhovoru s učitelkami anglického jazyka ve Vietnamu vyplývá, že je nutné změnit přístup ke školství ve Vietnamu. Je důležité, aby měli jak učitelé, tak i studenti ve Vietnamu větší přístup k rodilým mluvčím anglického jazyka, aby se nebáli dělat chyby a mluvit. Kombinací mezinárodního jazyka, angličtiny, s takzvaným exotickým jazykem, jakým je vietnamština, jsou možnosti na pracovním trhu lepší díky rostoucí ekonomice Vietnamu a její spolupráce s evropskými zeměmi.

Bilingvisté budou i nadále pokračovat v tlumočení, protože jejich schopnost mluvit dvěma jazyky je nedocenitelná, především jedná-li se o členy rodiny. Členové rodiny si tím pádem nemusí vyhledávat tlumočníky. Je žádoucí, aby si bilingvisté, kteří by se v budoucnosti chtěli zabývat tlumočením, osvojili pravidla, která toto zaměstnání s sebou nese.

Z výzkumu vyplývá, že česko-vietnamští tlumočníci se shodují v názoru, že tlumočníky potřebují starší lidé a lidé, kteří do České republiky přijeli poprvé. Schopnost starší generace se naučit nový cizí jazyk, který se tolik liší od jejich rodného, je velmi malá, přestože tyto osoby v České republice žijí více jak 20 let.

Tlumočníci vietnamského jazyka budou vždy potřebnými, protože i přes růst ekonomiky ve Vietnamu se Vietnamci snaží vydělat si peníze na penzi co nejrychleji, nebo podpořit svou rodinu všemi dostupnými prostředky.

O uzavřenosti vietnamské komunity se mluví stále, přestože druhá a třetí generace vietnamských obyvatel se snaží aktivně zapojit do české společnosti, děti navštěvují české školy, někdy i vyrůstají v českých rodinách. Druhá generace Vietnamců stále pořádá každoročně tři až čtyři velké oslavy, kam jsou zváni zástupci měst, ministři a další členové majoritní společnosti, jak ale vyplývá z výzkumu, první generace Vietnamců je méně ochotná se začlenit do majoritní společnosti a méně se s ní stýká. Pro lepší integraci vietnamské komunity do české společnosti je nutné, aby Vietnamci nevnímali tuto integraci jako nutnost, ale jako něco prospěšného.

## **PŘÍLOHA**

### **11.1. dotazníky**

#### **11.1.1. Dotazník**

Tento dotazník byl poslán česko-vietnamským tlumočnickům v České republice

1. Vaše jméno:
2. Jak dlouho studujete češtinu/vietnamštinu?
3. Jaké je Vaše nejvyšší vzdělání? Titul?
4. Jak dlouho žijete v Čechách?
5. Jak jste přišel/a ke klientům – přes známé nebo na oficiálních příležitostech?
6. Při kontaktu se zákazníku, setkáváte se s nimi i soukromě (mimo práci)?
7. V jakých oblastech tlumočíte?
8. Atestace o úrovni ČJ? – certifikát?
9. Jste v soudní komoře tlumočnicků? Či jiné organizace/asociaci?
10. Podle Vašeho názoru, jaké tlumočnické preferují Vietnamci? (dle národnosti, známosti, doporučení, pohlaví...)
11. Jací klienti potřebují tlumočnicka? – ti co jsou v ČR dlouho, starší, mladší...
12. Které jiné jazyky ovládáte? Na jaké úrovni?
13. Jak dlouho se tlumočení věnujete?
14. Proč jste si vybrali tuto profesi a tento jazyk?

#### **11.1.2. Questionnaire**

Tento dotazník byl poslán anglicko-vietnamským tlumočnickům ve Vietnamu

1. How long have you studied English?
2. Do you have a degree? What is your highest achieved degree?
3. How long have you been interpreting?
4. How did you get in contact with your clients? (family members, costumers)

5. What areas do you specialize in? (IT, mechanical, technological range)
6. Do you have a language certificate?
7. What kind of clients/request do you get? Who seeks you out? (young, old, businessman, civilian, Vietnamese, English...)
8. Are you part of an association?
9. What other languages do you speak?
10. Are you a native speaker? English or Vietnamese
11. Why did you choose interpreting as your professions?

### **11.1.3.           Dotazník**

Tento dotazník byl poslán bilingvním osobám

1. Pohlaví
2. Věk:
  - a. Pod 18 let
  - b. 18-25
  - c. Nad 25
3. Nejvyšší dosažené vzdělání
4. Pokud studujete na VŠ, napište prosím obor.
5. Jak dlouho studujete Vietnamštinu/češtinu?
6. Jak dlouho žijete v Čechách?
7. Od kolika tlumočíte?
8. Jak si vás našli klienti? – příbuzní, před doporučení, na oficiálních příležitostech
9. Při jakých příležitostech tlumočíte? – oficiální příležitosti, pomoc u policie/na úřadě, soudy
10. Máte stále klienty, kteří se na vás obrací?
11. Stýkáte se s vašimi klienty i soukromě?
12. V jakých oblastech nejvíce tlumočíte? Práva, zdravotnictví, administrativní
13. Máte nějakou atestaci o úrovni jazyka? Maturita, certifikát
14. Jste v soudní komoře tlumočnicků? Či jiné organizace/asociaci?
15. Proč tlumočíte?

16. Chtěli byste se tlumočením zabývat i v budoucnosti? Pod ano, jako příležitostní výdělek nebo hlavní prací?
17. Podle vašeho názoru, jaké tlumočnické preferují Vietnamci? (dle národnosti, známosti, doporučení, pohlaví...)
18. Jací klienti potřebují tlumočnicka? – ti, co jsou v ČR dlouho; starší, mladší
19. Které jiné jazyky ovládáte? Na jaké úrovni?

## SUMMARY

The main focus of this study was to compare the work of the Czech-Vietnamese interpreters in the Czech Republic and English-Vietnamese interpreters in Vietnam. This study tried to point out the main differences these interpreters face in each country. This study was conducted on the basis of questionnaires, which were sent to interpreters in each country and also to bilingual practitioners and interviews, which were held with bilingual practitioners in both countries and English teachers in Vietnam.

It focused to show the role of an interpreter in each country and under which conditions do interpreters find their clients and in what field do they interpret the most.

From an objective point of view, it can be said, that the role of a community interpreter differs very much from the role of an interpreter in the commercial field. The community interpreters in the Czech Republic are not professionally trained nonetheless they have more authority, than the interpreters in commercial field in Vietnam. The community interpreters can state their own conditions and the client often has to oblige, if the client needs the services of the interpreters. The interpreters in Vietnam, however, are professionally trained but they offer only their interpreting services. The community interpreters in the Czech Republic offer not only their interpreting service they offer contact, which promise a quicker accomplishment, which is considered as very important.

Form the answers from the questionnaires and interviews with interpreters and bilingual practitioners in the Czech republic, I found out, that interpreters are mostly chosen on the basis of recommendation. Further more, that the professionalism in the Czech Republic is not the main focus of the interpreter. The main focus here is to convey the meaning, where the meaning is often distorted, because Czech-Vietnamese interpreters have not studied interpreting. Most of the interpreters are people, who have a rather high knowledge of the language. A skill they have acquired on their own, some went to schools and some have learnt the language on their own.

Bilingual practitioners are most often Vietnamese citizen of the second or third generation, meaning they have either been born in the Czech Republic or

they were raised there from a young age. Due to their exposure to both languages and also attending Czech schools, their language skills are excellent. Because of most family members, if in need of an interpreter they prefer a family member, which creates problems from an ethical point of view. Almost all of the bilingual practitioners have not been trained to be interpreters therefore the communication may fail. Because the bilingual practitioners as well as most of the Czech-Vietnamese interpreters do not know the principle of interpreting, they believe, that solely the knowledge of the language is enough. However I, as a student of interpreting, have found out, that just the knowledge of the language is not enough. When interpreting, these interpreters and bilingual practitioners do not use notation and very often they summarize everything, the client has said, without asking for permission from either participant of party of the communication. Another mistake every not trained interpreter does is referring to the client as the client. During the training of interpreters, interpreters know that during interpreting they speak for the client, not trained interpreters see themselves as an active role in the communication, therefore referring to the client as 'client'.

Another problem that occurs is that the interpreter is often familiar with his or her client; this can cause problems for both parties, because the client very often expects help from the interpreter. From my own experience, when I was a witness of Czech-Vietnamese interpreters it happens very often, that the interpreter omits certain information, if the client wishes so or the interpreter omits them, because he feels that the information was not necessary.

Interpreters in Vietnam however are very often people, who have studied the English language with at least a bachelor degree, most often in English philology. They are most professional and know how to interpret, because they have been trained. The professionalism in Vietnam is of the utmost importance, if an interpreter wants to have a steady clientele. Further more, since their clients are foreigners, the client and the interpreters are not familiar with each other, which ensures objectivism.

From my research I have found out, that the field of interpreting differ very much. In the Czech Republic an interpreter is needed, when a client needs to visit the doctor, go to authorities and very often to the police. Professional interpreters are preferred when the client stand in court. In Vietnam on the other

hand, the work of an interpreter is needed in the commercial field, most interpreters interpret for firms. Very often the English-Vietnamese interpreters prefer interpreting in the legal or IT field, because the lexicon is rather fixed. During my research I have found out that many Vietnamese, who know English prefer translating to interpreting, because they are afraid that they may make mistakes during interpreting and thus lose face.

Many interpreters in the Czech republic are not professionally trained, however the clients do not mind, since they are grateful for every help they receive, moreover not professionally trained interpreters have lower prices and they have contact with civil servants.

In Vietnam, at least from the interpreters that have filled out the questionnaire, it seems this is not the case. Interpreters are often contacted by their clients through an agency. In the Czech Republic it the interpreter is introduced or recommended.

The need for interpreters will still exist even in the future. What is important is to change the work ethic of the Czech-Vietnamese interpreters. People, who want to be English-Vietnamese interpreters, need to work on their language skills and not be nervous about speaking.

## BIBLIOGRAFIE

### KNIHY

1. HALE, Sandra. *Community interpreting*. 1st ed. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2007. ISBN 978-140-3940-698.
2. CORSELLIS, Ann. *Public service interpreting: the first steps*. 1st ed. New York: Palgrave Macmillan, 2008, xii, 186 p. ISBN 978-1-4039-0393-8.
3. Brouček, Stanislav. 2003. "Aktuální problémy adaptace vietnamského etnika v ČR, I. část." In *Integrace cizinců na území České republiky* (Výzkumné zprávy a studie vytvořené na pracovištích Akademie věd České republiky na základě usnesení vlády České republiky č. 1266/2000 a 1260/2001) AV ČR. Praha
4. Brouček, S.: Rozpory v aktuální adaptaci vietnamského etnika v českých zemích. In.: Hofman, J. + J. Ježek + M. Lukáš: Sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference REGIO 2002 a IMPA 2002 (15. – 16. října) v Karlových Varech. (Dálný východ a Česká republika). ZČU, Plzeň 2003, s. 199–208
5. NOLAN, James. *Interpretation: techniques and exercises*. Buffalo: Multilingual Matters, c2005, vii, 320 p. ISBN 18-535-9792-9.
6. ČEŇKOVÁ, Ivana et al. ÚSTAV TRANSLATOLOGIE FF UK. *Teorie a didaktika tlumočení I*. Praha: Desktop Publishing, 2001. ISBN 80-85899-62-0

### ČASOPISY

7. *ToP*. Praha: JTP, 2012, roč. 23, 106/2012. ISSN 1240 - 4159

### ELEKTRONICKÉ ZDROJE

8. FREE, Caroline, Patrick WHITE, Cathy SHIPMAN a Jeremy DALE. *Access to and use of out-of-hours services by members of*

- Vietnamese community groups in South London: a focus group study* [online]. Oxford University Press, 1999 [cit. 2014-01-14]. Dostupné z: <http://fampra.oxfordjournals.org/content/16/4/369>.
9. JARMILA, Dostálová. Komunikace v bilingvní rodině. [online]. Brno, 2008 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: <http://theses.cz/id/ojkgg3?info=1;isshlret=bilingvn%C3%AD%3Brodina%3B;zpet=%2Fvyhledavani%2F%3Fsearch%3Dkomunikace%20v%20bilingvn%C3%AD%20rodin%C4%9B%26start%3D1>. Bakalářská diplomová práce. Masarykova Univerzita. Vedoucí práce doc. PhDr. Milada Rabušicová, Ph.D.
  10. NGUYEN, Thi Thu Thao. *Difficulties for Vietnamese when pronouncing English: Final consonants*. 2007. Diplomová práce. Höskolan Dalarna. Vedoucí práce Una Cunningham.
  11. KOZÁK, Vítězslav. *K novelizované úpravě institutu tlumočení v trestním řádu* [online]. 23.2.2014 [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: <http://www.lawportal.cz/k-novelizovane-uprave-institutu-tlumoceni-v-trestnim-radu/>
  12. JIŘIČKA, Jan a Martina ŽILKOVÁ. Česko má nové oficiální národnostní menšiny. Vietnamce a Bělorusy. In: [online]. [cit. 2014-03-23]. Dostupné z: [http://zpravy.idnes.cz/vietnamci-oficialni-narodnostni-mensinou-fiq-/domaci.aspx?c=A130703\\_133019\\_domaci\\_jj](http://zpravy.idnes.cz/vietnamci-oficialni-narodnostni-mensinou-fiq-/domaci.aspx?c=A130703_133019_domaci_jj)
  13. "I am English teach": "I am English teach". *The Economist* [online]. 2011 [cit. 2014-03-13]. Dostupné z: <http://www.economist.com/blogs/johnson/2011/09/english-vietnam>
  14. Český statistický úřad. TOMÁŠ, Chrámecký a Chytil DANIEL. *Život cizinců v České republice* [online]. 2010. vyd. Praha, 2010 [cit. 2014-02-10]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/polovina\\_cizincu\\_v\\_cr\\_ma\\_trvaly\\_pobyt\\_20140213](http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/polovina_cizincu_v_cr_ma_trvaly_pobyt_20140213)
  15. Český statistický úřad. BARDOŇOVÁ, Hana a CHYTIL, Daniel. *Život cizinců v České republice* [online]. 2010. vyd. Praha, 2013 [cit. 2014-02-10]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/p/1118-13>
  16. Ministerstvo vnitra České republiky. *Postup při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců: Společné soužití* [online]. Praha, 2012 [cit.

- 2014-03-07]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/usneseni-vlady-cr-ze-dne-4-1-2012-c-6-k-postupu-pri-realizac-pdf.aspx>
17. Český statistický úřad. BARDOŇOVÁ, Hana a CHYTIL, Daniel. *Život cizinců v České republice* [online]. 2010. vyd. Praha, 2010 [cit. 2014-02-10]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/zivot\\_cizincu\\_v\\_cr\\_20101209](http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/zivot_cizincu_v_cr_20101209)
18. Český statistický úřad. YANA, Leontiyeva. SOCIOLOGICKÝ ÚSTAV AV ČR, v.v.i. *Cizinci v ČR: Vietnamci u nás zakořenili: Rodinná situace migrantů ze zemí mimo EU, jejich úroveň vzdělání a jejich příjmy v ČR* [online]. 2012. vyd. Praha, 2012 [cit. 2014-02-05]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/cizinci\\_v\\_cr\\_vietnamci\\_u\\_nas\\_zakorenil\\_20120214](http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/cizinci_v_cr_vietnamci_u_nas_zakorenil_20120214)
19. HOLKUPOVÁ, Jiřina. Komunitní tlumočení. In: [online]. [cit. 2014-04-27]. Dostupné z: <http://www.interkulturnimediace.cz/interkulturni-mediace/ceska-republika/komunitni-tlumoceni/>

## Abstract

The topic of this thesis is the role of the interpreter of Vietnamese language in the Czech Republic. For comparison the thesis will offer a short overview of the role of the interpreter in Vietnam. The Bachelor thesis will compare the status of the interpreter in the Czech Republic and in Vietnam. The thesis is based on questionnaires sent to the interpreters in each country, as well on interviews with the interpreters, teachers and bilingual practitioners. The first part of the thesis will describe the history of the Vietnamese community in the Czech Republic, the next part will deal with the differences each interpreters face in their work, in the next chapter there will be a comparison of interpreters and bilingual practitioners. The last chapter will analyse the questionnaires and give recommendation on how to improve the work-relationship of Vietnamese interpreters.

## Key words

Vietnamese, interpreters, bilingual practitioners, Vietnam, Czech Republic

## ANOTACE

Tématem této práce je postavení tlumočnicků vietnamského jazyka v ČR. Pro srovnání nabízím stručný náhled do tlumočení ve Vietnamu. Práce bude porovnávat statut tlumočnicka v ČR a ve Vietnamu. Práce je založena na strukturovaném výzkumu, kdy tlumočnickům v jednotlivých zemích byly zaslány dotazníky, a dále na polo strukturovaném rozhovoru, kterým bylo interview s bilingvními osobami, tlumočnickými a učiteli. První část práce se zabývá historií vietnamské komunity v ČR, další část se zabývá rozdíly, které musí tlumočníci v jednotlivých zemích řešit, další kapitola porovnává práci tlumočnicků a bilingvních osob. Poslední kapitolou bude analýza dotazníků a nabídne doporučení na zlepšení práce vietnamských tlumočnicků

## Klíčová slova

Vietnamci, tlumočníci, bilingvní osoby, Vietnam, Česká republika